

2016

STUDIU ARHEOLOGIC

**PRIVIND SITURILE ARHEOLOGICE REPERATE ȘI ZONA LOR DE PROTECȚIE
AFLATE PE TERITORIUL MUNICIPIULUI TÂRGU MUREȘ**

***P.U.G
MUNICIPIUL TÂRGU MUREȘ
JUD. MUREȘ***

CUPRINS

1. <u>Introducere</u>	2
2. <u>Cadrul legislativ al întocmirii studiului</u>	2
3. <u>Cadrul geografic</u>	3
4. <u>Scurt istoric al municipiului Târgu Mureș</u>	4
5. <u>Metode de cercetare</u>	5
6. <u>Patrimoniul arheologic al municipiului Târgu Mureș</u>	6
7. <u>Propuneri și recomandări</u>	18
8. <u>Tabelul siturilor arheologice</u>	20
9. <u>Referințe bibliografice</u>	23
10. <u>Anexe</u>	26

1. Introducere¹

Târgu Mureș, mai demult Mureș-Oșorhei, Oșorheiu, Tîrgul Mureșului (în maghiară Marosvásárhely, mai demult Székelyvásárhely, Vásárhely, Újszékelyvásár, Újvásár, germană Neumarkt, Neumarkt am Mieresch, latină Novum Forum Siculorum) este municipiul de reședință al județului Mureș. Administrativ, Târgu Mureș se învecinează cu comunele Sângeorgiu de Mureș, Cristești, Livezeni, Sântana de Mureș și Sâncraiu de Mureș.

2. Cadrul legislativ al întocmirii studiului

Legi	<p>Codul Civil</p> <ul style="list-style-type: none"> • Legea 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – zone protejate; • Legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului, cu modificările și completările ulterioare; • Legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, cu modificările ulterioare, republicată; • Legea 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările ulterioare; • O.G. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, aprobată cu modificări prin Legea 378-2001, cu modificările ulterioare; • Legea 190 din 26 iunie 2013 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 7/2011 pentru modificarea și completarea Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul
Hotărâri ale Guvernului	<ul style="list-style-type: none"> • H.G. 525/1996 privind aprobarea Regulamentului general de urbanism, republicată
Ordine ministeriale	<ul style="list-style-type: none"> • Ordin al Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2260 /2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 540 din 17/07/2008

¹ Imagine copertă: www.arcanum.hu

	<ul style="list-style-type: none"> • Ordinul ministrului transporturilor, construcțiilor și turismului nr. 562/2003 pentru aprobarea Reglementării tehnice „Metodologie de elaborare și conținutul cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate (PUZ), Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr.125 bis din 11.II.2004 • Ordinul Ministrului Culturii, Nr. 2183 din 02.04.2007, privind aprobarea metodologiei pentru evaluarea financiară a prejudiciului adus patrimoniului cultural național imobil-monument istoric sau sit arheologic
Alte reglementări	<ul style="list-style-type: none"> • Legea nr.157 privind ratificarea Convenției pentru protecția patrimoniului arhitectural al Europei, adoptată la Granada la 3 octombrie 1985, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 274 din data: 10/13/1997

3. Cadrul geografic al municipiului

Aflat la intersecția a trei zone geografice și economice – Câmpia Transilvaniei, Valea Mureșului și Valea Nirajului, municipiul Târgu Mureș s-a extins pe terasele râului Mureș și în special pe cea din stânga râului. Peisajul geografic se caracterizează printr-un relief colinar fragmentat de văi largi și dealuri înalte (Dealul Cornești și Dealul Nirajului). Platoul Cornești atinge cea mai înaltă cotă, fiind situat la 488 m deasupra Mării Negre și la 197 m deasupra localității.

Principalul curs de apă care traversează orașul Târgu Mureș este râul Mureș. Acesta avea în trecut trei brațe, azi rămânând unul singur. Alt curs de apă care străbate orașul, de importanță mai mică, este pârâul Pocloș (sau pârâul Iadului). Acesta este format din două fire de apă: pârâul Sășvar, care vine dinspre satul Livezeni, și pârâul Pocloș (Poklos), care vine din zona satului Corunca. Au mai existat și alte mici cursuri de apă care treceau prin oraș, azi dispărute aproape în totalitate, amintite numai de toponimia locală.

Clima municipiului Târgu Mureș este plăcută, de tip continental moderată cu veri călduroase și ierni aspre. Este influențată de vecinătatea Munților Gurghiu, iar toamna și iarna resimte și influențele atlantice de la vest. Temperatura medie anuală din aer este de circa 8,2 °C. Temperatura medie în ianuarie este de – 3 °C, iar cea a lunii iulie, de 19 °C. Temperatura minimă absolută a fost de – 34,5 °C (înregistrată în ianuarie 1963), iar maxima absolută, de 38,5 °C (august 1952). Media precipitațiilor anuale atinge 663 mm, cea mai ploioasă lună fiind iunie (99 mm), iar cea mai uscată, februarie (26 mm). În ultimii ani, se observă faptul că iernile

devin din ce în ce mai blânde, cu temperaturi care rareori scad sub – 15 °C și cu zăpadă din ce în ce mai puțină. Verile sunt din ce în ce mai calde, crescând numărul de zile tropicale (în care maxima depășește 30 °C). Temperaturile sunt cuprinse între următoarele valori extreme: -32,8 °C și +39 °C.

4. Scurt istoric al municipiului Târgu Mureș

Caracteristicile geografice au favorizat locuirea în zona orașului în permanență, cele mai vechi descoperiri arheologice de până acum fiind cele din epoca neolitică. La ora actuală se cunosc peste 19 situri, la care se adaugă un număr impresionant de descoperiri izolate de artefacte. Marea parte a descoperirilor se concentrează în zona Parcului Sportiv, a cartierului Dâmbu Pietros zona Universității de Medicină și Farmacie și respectiv în zona cetății, terase ale râului Mureș. Un loc aparte în rândul acestor vestigii îl ocupă desigur incinta fortificată a cetății, unde, pe lângă ruinele mănăstirii franciscane, cercetate sistematic, au apărut și descoperiri datate în neolitic, epoca bronzului, epoca romană, perioada migrațiilor și epoca medievală timpurie.

Orașul este atestat documentar din 1323 ca *Novum Forum Sicularum (Târgul Nou al Secuilor)* în lista de zeciuială (dijmă) papală. Ulterior, în anul 1349, apare menționat în diplomele regelui Ludovic I al Ungariei, în forma maghiară *Sekulvasarhel*, care cu trecerea timpului a devenit *Székelyvásárhely*. Majoritatea etnografilor afirmă că prima parte (*székely*, adică secuiesc) a numelui orașului provine din așezarea sa geografică. Scaunele secuiești au fost unități de administrare judecătorească ale secuilor din Transilvania. Târgu Mureș a fost reședința scaunului Mureș din evul mediu și până la desființarea scaunelor secuiești și săsești din anul 1876, când a devenit reședința comitatului Mureș-Turda.

În 29 aprilie 1616 localitatea a primit rangul de oraș liber regesc (în maghiară *szabad királyi város*, iar în latină *libera regia civitas*). O dată cu noul statut, principele Transilvaniei, Gabriel Bethlen, a modificat numele orașului. A lăsat substantivul *Vásárhely* („loc de târg”), dar a adăugat prefixul Maros, făcând referire la apropierea râului Mureș. Orașul a fost cunoscut până în perioada antebelică în rândul comunității românești sub denumirea de Murăș-Oșorhei. Denumirea de Târgu Mureș a fost adoptată în timpul administrației interbelice.

5. Metode de cercetare

Prima etapă în întocmirea documentației siturilor din cadrul limitelor administrative ale orașului Târgu Mureș a fost strângerea tuturor surselor bibliografice referitoare la acestea. Astfel, primul pas a fost consultarea Repertoriului Arheologic Național și întocmirea listei conform sursei oficiale. Apoi, a fost consultat Repertoriul Arheologic al Județului Mureș, respectiv datele înregistrate în această publicație până în momentul apariției sale pentru orașul în discuție. Informațiile obținute în acest fel, susținute de bibliografia de specialitate și în mod special prima mențiune (în ordine cronologică), cât mai clară a descoperirilor, au fost completate cu cercetările ultimilor ani (2004-2016).

A doua fază a constat în deplasarea în teren și fixarea limitelor clare ale siturilor, cu delimitarea zonei de protecție corespunzătoare, cu coordonatele în sistem WGS84 și STEREO 70 în vederea transpunerii lor pe Planul Urbanistic General (PUG) al localității Târgu Mureș.

Metodologic, fiecare sit identificat a primit un nume, de la numele punctului în care se află situl. La delimitarea siturilor identificate s-a folosit un dispozitiv GPS Magellan Meridian GOLD.

Pentru raportul de cercetare am întocmit fiecărui sit câte o fișă standardizată. Fiecare dintre siturile identificate au fost delimitate prin coordonate aferente în sistem WGS84 și STEREO 70 și planul ortofoto (Earth v. 7.1.7.2600) al fiecărei sit în parte.

6. Patrimoniul arheologic al Municipiului Târgu Mureș²

1. Situl arheologic „Parcul sportiv”

În marginea stângă a terasei Mureșului, în acest punct, s-au descoperit, cu prilejul unor lucrări pentru nivelarea fostei străzi Mikszáth Kálmán, în 1909, importante vestigii arheologice, care au fost cercetate și investigate, prin săpături sistematice (1909-1910) de I. Kovács.

În grădina unei locuințe, în partea de vest a fostei străzi, săpăturile lui Kovács au descoperit o așezare neolitică Ariușd, în parte răvășită.

Din așezare au fost decopertate trei gropi izolate (A, B, C), considerate de Kovács bordeie. Ele erau cilindrice, verticale, cu diametrul de 1,50 - 2,20 m, adânci de 1,20 - 1,60 m.

Gropile aveau ca inventar: cenușă, chirpic, fragmentar, resturi osteologice, fragmente ceramice din care s-au putut reconstitui mai multe vase (pictate mono-și bicrom), o coadă de lingură, pictată tricrom, silexuri, nuclee de obsidiană neagră, râșnițe manuale din andezit, o figurină antropomorfă feminină, fragmentară.

Din gropi, investigațiile au scos la iveală vestigii Bodrogkeresztúr, în asociație cu ceramică bi-tricromă Ariușd, fără a le putea separa cronologic și stratigrafic.

Din materialele Bodrogkeresztúr piesa cea mai caracteristică o constituie un castron, aflat în groapa C, la -1,40 m, sub cioburi pictate Ariușd. Vasul, cu ornamentul său în rețea, păstrând benzi meandroide lustruite, a fost atribuit (Roska M.) când culturii Bükk, când culturii Tisa.

De aici provine și un pandantiv-amulet din aur (Muzeul Național Maghiar) de tipul „vestigiiilor prelungite în partea superioară printr-o placă având mai multe găuri”, atribuit, de asemenea, culturii Bodrogkeresztúr. Piesele amintite constituie cele mai vechi descoperiri de tip Bodrogkeresztúr din aria transilvăneană, ele fiind găsite în asociație cu ceramică pictată de tip Ariușd (D. Popescu). Ele sunt influențe culturale străine în *faciesul* vestic al culturii Ariușd.

Tot aici, într-o groapă cilindrică (diam. 1,80 m, adâncimea -1,90 m), reprezentând un mormânt de incinerare, a scos la iveală oase umane arse, precum și o urnă bitronconică neagră (tip Corneto), decorată cu caneluri și preeminente (î. = 0,65 m, diam. - 0,63 m). Mormântul este din Hallstatt-ul timpuriu.

² Numerotarea siturilor corespund cu poziția lor de pe hartă

În grădina locuinței, din fosta str. Mikszáth K., Kovács a dezvelit și un cimitir din Hallstatt. Cimitirul, de înhumăție (de tip „Ciumbud”, după A. Vulpe), a avut nouă morminte, cu scheletele întinse pe spate, în poziția V-E, cu capul la V cu brațele alungite lângă corp.

Inventarul mormintelor consta din ceramică: urne de tip „villanova” cu gâtul înalt și corpul jos prevăzut cu proeminențe: străchini, cu buza ușor curbată în interior, cești cu o toartă supraînălțată, cercei din bronz cu capete conice; două conuri de lut; un colier format din 400 mărgelile mici de os; inele de buclă simple cu capete conice din bronz; un cuțitaș din fier; o săgeată din bronz (de tip „scitic”), cu două tăișuri și un tub; o sulă din fier; fragmente de oase de porc.

În asociația acestora, s-au găsit și obiecte izolate, din aceeași epocă, printre morminte - o fibulă din bronz de tip Glasinac II, cu scut beotic cu placă de oprire și cu laturile scobite.

Prin ceramică cimitirul are caracter hallstattian local și central-european, încadrându-se în orizontul Bordei-Herăstrău.

După unii, mormintele ar fi scitice, având ca inventar și ceramică protodacică, necropola datându-se în secolul VI î.Chr. Prezența în cimitir a unui vârf de săgeată (de tip „scitic”) nu poate constitui un argument în atribuirea etnică a necropolei.

În cimitir a fost găsită și o cană, cenușie, cu o toartă, probabil grecească (M. 8), considerată a fi adusă aici de sciții de la Olbia.

Tot aici, cimitir din perioada migrațiilor, Kovács a identificat, prin săpături, 14 morminte de înhumăție, prefeudale și două morminte din țigle și cărămizi romane, toate devastate încă din antichitate. Scheletele mormintelor prefeudale, întinse pe spate, aveau orientarea N-S. Dintre morminte, un număr de opt au avut inventarul asemănător cu cel de la Sântana de Mureș și consta din: vase lucrate la roată, unele poroase, confecționate în marea lor parte dintr-o pastă cenușie cataramă din bronz și din fier, fragmente de garnituri din fier, piepteni din os, mărgelile de chihlimbar și de sticlă, verigi de bronz și de argint, cuțitașe din fier, o sulă din fier (L.= 40 cm), resortul unei fibule din argint, un toporaș din argint, un ac din bronz etc. Mormintele aparțin culturii Sântana de Mureș.

Șase morminte erau din sec. VII, fiind asemănătoare cu cele din necropola de la Band. Alte cinci morminte dezvelite, fără inventar, au fost probabil din epoci mai recente.

Cercetări arheologice preventive au fost realizate în anul 2007 de către un colectiv de arheologi de la Muzeul Județean Mureș. În urma săpăturii cu caracter de descărcare de sarcină arheologică s-au concretizat următoarele concluzii. Pe terasa situată la stânga Mureșului s-au surprins urmele activității umane care s-a materializat prin materialul arheologic bogat încadrându-se cronologic în epoca eneolitică. Pe baza caracteristicilor materialului ceramic acestea au fost încadrate în Cultura Ariușd. În latura vestică a suprafeței cercetate s-a constatat o concentrare de material ceramic, care dispare treptat spre capătul estic al parcului. Acest fapt ne determină să presupunem, că în această limită locuirea preistorică se termină. Această realitate este susținută și de stratigrafia verticală, în măsura în care în S₁ și S₂ materialul ceramic este abundent, în S₃ și S₄ materialul devine mult mai sărac, iar în S₅ respectiv S₆ dispare aproape complet. Datorită rarității complexelor preistorice raportate la mărimea suprafeței cercetate (200 mp), se poate afirma că săpătura preventivă s-a efectuat într-o zonă mărginașă a așezării eneolitice. Deși săpătura a fost justificată nu numai prin faptul că situl este un punct reperat, dar și prin faptul că la începutul lucrărilor de instalare a conductelor de gaz s-au observat urmele a două morminte de înhumatie, în urma cercetărilor nu s-au surprins alte morminte sau urme ale unor practici funerare.

2. Situl arheologic „Cetate”

Săpăturile efectuate în curtea bisericii reformate din „Cetate” (Al. Bogdan, 1963) au scos la lumină dintr-o așezare fragmente ceramice neolitice (cultura Criș, ceramică liniară); Coțofeni; epoca bronzului (cultura Sighișoara-Wietenberg); Hallstatt (cu locuințe, cu vetre în colț); romane (fragmente ceramice din sec. II-III; ceramică de uz casnic și câteva imitații de *terra sigillata*); sec. IV (Sântana de Mureș; vase fragmentare, decorate cu linii în val) și din sec. X-XII, XV-XVII.

Cu prilejul renovării unui contrafort al vechii biserici de aici a ieșit la iveală, în toamna anului 1950, o lespede cu inscripție funerară romană, ce fusese zidită la baza contrafortului. Se presupune, pe baza descoperirilor că, în perioada romană ar fi existat aici un *burgus*, dacă nu o așezare romană.

La SV de la colțul „Cetății”, în pământul depozitat de pe marginea unui șanț au fost scoase (aprilie 1994, de M. Blăjan) fragmente ceramice din Hallstatt-ul timpuriu și medievale (Materiale în col. V. Lazăr).

În urma cercetărilor sistematice (1999-2004) și preventive (2004-2015) pe întreg perimetrul cetății s-a descoperit un strat de cultură cu materiale ceramice neolitice (cultura Criș). În zona bisericii și a grajdului habsburgic au fost dezvelite mai multe complexe aparținând aceleiași culturi. În unitățile de cercetare trasate în jumătatea sud-vestică a platoului cetății nivelul neolitic a fost suprapus de un strat din epoca bronzului, cu

precădere din ultima perioadă a acestuia, conținând material ceramic specific culturii Wietenberg. Pe lângă complexele aparținând aceleiași culturi, s-a descoperit și un mormânt din epoca bronzului târziu. În același perimetru s-a identificat un nivel cultural cu material de ceramică lustruită, canelată specifică primei epoci a fierului (Hallstatt).

În zona fostei mănăstiri franciscane, pe porțiunile nederanjate de complexele medievale și moderne, s-a identificat un strat cu materiale arheologice din perioada romană (ceramică, fragmente de opaiț, monedă, etc.), precum și un strat subțire cu materiale ceramice din evul mediu timpuriu.

În jurul Bisericii reformate s-au dezvelit ruinele fostei mănăstiri franciscane medievale. În urma săpăturilor preventive și sistematice, începute în anul 1999, au fost descoperite complexe arheologice aferente mănăstirii franciscane: fundațiile încăperilor, pivnițe, sistem de încălzire, gropi cu diferite funcții. Materialul arheologic abundent poate fi încadrat în mai multe categorii de artefacte: ceramică de uz comun, cahle, ceramică de construcție, piese de bronz, feronerie de construcție, artefacte din fier, os și corn, monede, etc.) databile în secolele XIII-XVI. În diferite puncte ale sitului arheologic, cu precădere în zona din jurul bisericii și a grajdului militar modern au fost descoperite urmele construcțiilor orășenești din perioada modernă timpurie (sec. XVII) și materialul arheologic aferent. În timpul săpăturilor s-au identificat mai multe complexe cu material arheologic din perioada modernă (sec. XVIII-XIX).

3. Situl arheologic „Clinica de Oftalmologie”

Punct situat în str. Lupeni, colț cu str. Sportivilor, pe amplasamentul actual al Clinicii de Oftalmologie. De aici provin: un topor din piatră, de formă triunghiulară, eneolitic, un altul de formă amigdaloidă, cu tăișul arcuit, lung de 12,7 cm, precum și un topor plat din piatră lustruită, cu tăișul drept (în col. fostului Liceu rom. cat. Tg. Mureș), precum și urne („villanoviene”) fragmentare, cu partea superioară înaltă, largă și buza răsfrântă în afară.

4. Situl arheologic "Hipodrom"

Punct situat la liziera pădurii de foioase, la extremitatea sud-estică a fostului hipodrom, unde terasa superioară a Mureșului este fragmentată de o vale adâncă, în apropierea Capelei Máriaffy.

În primăvara anului 1973 au ieșit la suprafață, datorită procesului de eroziune a marginii terasei, vestigii bogate Coțofeni. Dintre piesele litice se detașează o daltă de culoare neagră, probabil din gresie cuarțitică (6,7 x 3,5 x 1,5 cm) de formă trapezoidală cu tăișul ușor arcuit și ascuțit, muchea rectangulară,

îngustă și teșită și un topor cu gaură de înmănușare, de formă aproximativ poligonală, cu muchea ovală și bombată, tăișul ușor arcuit (10,6 x 6,2 x 6 cm).

Din inventarul ceramic se remarcă o ceașcă cu buza evazată în afară și fundul rotunjit, toarta, fragmentară, era supraînălțată. În partea superioară a corpului, ceașca avea două șiruri paralele orizontale de incizii (alveole), sub care se desfășoară, ca decor, striuri oblice, neregulate.

5. Situl arheologic „Universitatea Petru Maior”

În curtea Universității au ieșit la iveală, cu prilejul unor lucrări edilitare, patru vase din lut. Primul are culoarea cenușie-cărmizie, buza puțin răsfrântă în afară, fundul plat. Al doilea, de aceeași culoare, are o ușoară arcuire bitronconică. Buza îi este răsfrântă în afară orizontal, fundul plat. Pe corp, sub buză este decorat cu patru butoni circulari, aplatizați, dispuși simetric. Al treilea vas, de culoare roșie-cărmizie, are aceeași ușoară arcuire bitronconică, buza evazată în afară și fundul plat. Pe corp, sub buză, vasul are patru butoni, dispuși simetric, între care se desfășoară un decor constituit dintr-o bandă de incizii paralele și perpendiculare, scurte.

Ca formă sunt vase de tip *borcan*, cu pereții groși, constituiți dintr-o pastă impură, cu pietricele și mică în compoziția pereților. Ele aparțin culturii Brașov-Schneckenberg (faza B).

Al patrulea, vas - *pâlnie*, cenușiu-cărmiziu, lustruit, are înălțimea de 12,3 cm, diametrul gurii (pâlniei) -14,5 cm; al buzei - 4,4 cm, și a fost atribuit culturii Trichterbecher.

Situl arheologic de la Universitatea Petru Maior a mai fost investigat în anul 2009, cu ocazia începerii construirii unei clădiri din curte. În timpul lucrărilor edilitare s-a observat că locuirea neolitică, dar și din epoca bronzului continuă și în această zonă, urme din epoca modernă fiind de asemenea semnalate.

În urma săpăturilor s-a identificat un strat cu material arheologic bogat datând din epoca neoliticului timpuriu, cu material ceramic în special aparținând culturii Starčevo-Criș. În perimetrul afectat de lucrările edilitare au fost identificate 11 complexe arheologice.

6. Situl arheologic „Dâmbul pietros” („Kövesdomb”)

Situl este amplasat pe o terasă din apropierea gării mari. Cu prilejul săpării unui șanț de canalizare, au fost descoperite (1951) trei vase mari, bitronconice (unul întreg și două fragmentare), care au aparținut unui mormânt hallstattian de înhumăție. În 1955 s-a descoperit un mormânt de incinerăție, cu ceramică protodacică (sec. VI î.Chr.).

7. „Cotitura Dâmbului” („Dombkanyar”)

Pe terasa de deasupra drumului ce duce spre Budiul Mic există o întinsă așezare cu mai multe niveluri de locuire.

Cu prilejul săpării unor șanțuri, în 1952, au ieșit la suprafață vestigii neolitice (dălțițe din piatra, lame din silix, așchii din jasp, fragmente ceramice), Sighișoara-Wietenberg, Hallstatt, Latène, dacice (fragmente ceramice, ornamentate cu brâuri alveolare și butoni, fusaiole, un disc din lut, ornamentat cu incizii, toate din faza clasică).

8. Situl arheologic „Str. Ștefan cel Mare, fostă D. Gecse”

În bibliografia de specialitate este semnalată în strada Gecse D. (astăzi: Ștefan cel Mare) o pintaderă din lut din epoca eneolitică (cultura Ariușd). Piesa a fost descoperită incidental și a fost preluată de către Muzeul Județean Mureș din colecția castelului Teleki din Gornești. În urma unor lucrări edilitare efectuate în anul 2015 pe strada Ștefan cel Mare și în zona Bisericii reformate mici (Kistemplom) s-au descoperit fragmente ceramice și cahle din perioada modernă timpurie (sec. XVII), precum și fragmente de cahlă și ceramică din epoca modernă (sec. XVIII-XIX).

9. Situl arheologic „Fabrica de cărămizi”

Pe terenul fostei fabrici de cărămizi, situat la NE de municipiu, sub Universitatea de Medicină și Farmacie, pe a doua terasă a Mureșului, există o întinsă așezare din care provin fragmente ceramice Coțofeni, Hallstatt, Latène (dacice, din faza clasică), din sec. IV-VI și de factură slavă târzie (sec. XI-XII).

Din acest punct provine, de asemenea, un pahar de sticlă și trei vase de lut, care constituiau inventarul unui mormânt, probabil din sec. IV d.Chr. (Sântana de Mureș).

Prima sursă bibliografică, citată ulterior de restul publicațiilor, este K. Horedt, 1955, care amintește descoperirea a 3 câni (ulcioare, dintre care unul nu mai are partea superioară, de la diametrul maxim în sus) de culoare cenușie-negricioasă, făcând parte din inventarul unui mormânt de sec. IV. Localizarea descoperirii, conform publicației amintite, era „marginea de est [a orașului], pe terenul fabricii de cărămidă”. Precizăm că de fapt limita la care se referea autorul este cea nord-estică.

10. Situl arheologic „Vârful cu furnici” („Hangyásztető”)

În partea de nord a locului - cioburi eneolitice, probabil dintr-o așezare.

11. Situl arheologic „Platoul Cornești”, „Somostető”

Din cariera de nisip de aici, celt din bronz, de la sfârșitul epocii bronzului (era în col. fostului Liceu rom. cat. Tg. Mureș).

12. Situl arheologic „Cimitirul Municipal Sângeorgiu de Mureș”.

A fost descoperită (1951) și ulterior cercetată (1957 – Z. Székely) o așezare Coțofeni de mari dimensiuni, în apropierea capelei Máriaffy; ulterior, în zonă s-a construit și extins cimitirul actual. Cercetările au surprins podeaua unei locuințe și stratul arheologic consistent aparținând așezării. Ceramica descoperită avea linii incizate vertical, în formă de plasă sau benzi împărțite prin linii în pătrățele. De asemenea, alte fragmente erau ornamentate cu benzi incizate umplute cu liniuțe verticale și „boabe de linte” aplicate sau împunsături succesive. Vasele aveau pântecul bombat, fundul rotunjit, vase cu gâtul înalt cilindric și toarte late. Alte obiecte din așezare sunt săpăligile din corn de cerb, topoarele din piatră plate, cu un tăiș ascuțit, cu gaură de înmănușare, fusaiole mici din lut ars etc.

Prin amplasarea pe un promontoriu, așezarea avea o largă vizibilitate către valea Mureșului. Pe lângă artefactele sus-menționate, au apărut și câteva fragmente ceramice datate în sec. X.

13. Situl arheologic „Str. Bolyai”

Lucrări edilitare au prilejuit în anul 2004 efectuarea unor sondaje arheologice în zona intersecției străzilor Bolyai Farkas și Márton Áron. Cu prilejul acestor investigații preventive s-au dezvelit ruinele unei case orășenești construite în perioada modernă (sec. XVIII) și demolate ulterior, foarte probabil la finele secolului al XIX-lea. Din locuința orășenească s-au păstrat zidurile pivniței și în anumite porțiuni și bolta prăbușită a acestuia. În partea sud-vestică a încăperii sudice, pe podeaua de lut galben bătătorit s-a păstrat fundația sobei de cahlă. Materialul arheologic descoperit este compus din fragmente de vase ceramice (unele smălțuite), cahle, piese de fier, oase animaliere și o monedă, toate datându-se în intervalul cronologic dintre începutul secolului al XVIII-lea și mijlocul secolului al XIX-lea.

În partea nord-estică a suprafeței cercetate, în exteriorul ruinelor casei moderne, au fost descoperite mai multe straturi de arsură și nivele de călcare din perioada medievală și modernă timpurie. Materialele

arheologice, cu precădere fragmente de vase ceramice și cahle, recuperate în această zonă pot fi datate în secolele XV–XVI.

14. Situl arheologic „Palatul Primăriei”

Cu ocazia reabilitării unor spații de depozitare în subsolul clădirii primăriei municipiului Târgu Mureș s-au descoperit două complexe arheologice. Ambele au fost foarte probabil gropi menajere, având în umplutura lor material ceramic fragmentar, cahle, piese din fier, oase animaliere. Într-una din gropi s-a descoperit o monedă emisă în timpul regelui Matia Corvinul, care datează complexul în ultima treime a secolului al XV-lea.

Materialul arheologic descoperit indică existența în apropiere a unei gospodării orășenești din perioada medieval târzie (sec. XV-XVI), precum și existența unui nivel de cultură din epoca modernă timpurie (sec. XVII) și cea modernă (sec. XIX).

15. Situl arheologic Școala Generală „Dr. Bernády György”/Școala Generală nr. 2

De pe terenul Școlii Generale „Dr. Bernády György”, fosta Școală Generală nr. 2, provin două aplici de bronz, datate în Hallstatt, descoperite incidental cu ocazia săpării unei conducte.

16. Situl arheologic „Fosta biserică și mănăstire a franciscanilor”

Biserica și mănăstirea franciscanilor este amplasată în Piața Teatrului. În urma săpăturii arheologice preventive efectuate în 2010 s-a identificat fundația de cărămidă (Z1) și pivnița fostei mănăstiri franciscane, mănăstire a cărei construcție este terminată în 1777. Pe latura sud-vestică s-a identificat, atât zidul sudic (Z1), cât și zidul vestic (Z2) al mănăstirii. Din umplutura laturii sud-vestice a mănăstirii a ieșit la iveală material ceramic și osteologic abundent caracteristic epocii barocului și o paltură (1704–1707) din vremea lui Francisc Rákoczi II. Pe latura vestică s-a identificat atât zidul exterior (Z2), cât și zidul interior (Z3) și zidul deambulatoriului (Z4). Zidurile masive identificate au o lățime între 0,90 –1,00 m lățime și o înălțime de 2,10–2,20 m. Pe latura nordică s-a identificat zidul exterior (Z5), zidul interior (Z6), un zid de compartimentare (Z7), precum și rămășițele de zid de la o clădire anterioară mănăstirii (Z6a și Z6b). O noutate constituie prezența materialului arheologic roman sporadic și medieval (sec. XIV–XV) din pământul negru-lutos de sub fundația mănăstirii. Prin vestigiile medievale găsite, Piața Teatrului apare ca un punct nou în topografia arheologică medievală a orașului Târgu Mureș.

17. Situl arheologic fosta Biserică "Sf. Nicolae"

Amplasamentul bisericii se află parțial sub curtea Liceului Bolyai Farkas. În urma săpăturilor arheologice a fost descoperită fundația unei clădiri aparținătoare colegiului vechi din secolul al XVIII-lea, un cuptor din secolul al XVII-lea datat cu groș polonez din anul 1660. În interiorul cuptorului s-au găsit fragmente ceramice smălțuite și un fragment de ancadrament renascentist. Descoperirile cele mai importante sunt cele 22 de morminte aparținătoare cimitirului medieval și negativul de zid care aparține cel mai probabil fostei biserici Sf. Nicolae.

18. Situl arheologic „Remetea”

Situl se află pe malul pârâului Beșa, la nord de drumul comunal DC136, pe o terasă joasă de la sud de pârâul Beșa, la sud de dealul care mărginește dinspre nord fostul sat Remetea.

În via din curtea lui Pantea Ioan (proprietar în 1974) au fost descoperite incidental, cu ocazia unor lucrări de rigolare fragmente ceramice din prima epocă a fierului.

19. Situl arheologic „Combinat Azomureș - Cristești”

Situl arheologic de la Cristești – Combinat se întinde din punct de vedere administrativ în comuna Cristești și municipiul Târgu Mureș. În raza municipiului vestigiile arheologice de epocă romană se întind între pârâul Cocoș, calea ferată, râul Mureș și o parte a cartierului Mureșeni – sat. Vicusul roman de la Cristești care se întinde pe o suprafață de câteva hectare pe ambele maluri ale Mureșului, a atras atenția colecționarilor și arheologilor încă de la sfârșitul secolului trecut, printr-un număr mare de descoperiri.

În așezare au fost descoperite numai urmele unor locuințe de suprafață, cu o sumară temelie din piatră și pereți din chirpici sau cu substrucția din bârne de lemn sau pari, care erau dispuse după un anumit plan de-a lungul străzilor interioare. Despre dispunerea locuințelor în teren nu dispunem de datele necesare, dar se poate presupune că exista o anumită ordonare a lor, astfel încât fiecare casă să aibă acces la ulițele pietruite sau numai de pământ ale așezării. D. Popescu a descoperit în 1950 un canal de scurgere din cărămizi dreptunghiulare, despre care nu se poate preciza dacă a servit o anumită construcție sau reprezenta o utilitate publică.

În cuprinsul așezării trebuie să fi existat și construcții mai importante, dovadă fiind cantitatea mare de materiale de construcție: cărămizi, țigle, tuburi pentru aducțiunea apei, piese arhitecturale (coloane,

capiteluri), care dacă nu provin din castru - nu-și găsesc rostul în locuințele cu pereți de chirpici descoperite de-a lungul timpului.

Construcțiile, utilitățile publice, ca și planimetria așezării –în primul rând concentrarea zonei meșteșugărești în apropierea râului Mureș – relevă faptul că elemente de arhitectură romană și unele elemente de urbanism sunt prezente la scară redusă și în mediul rural.

Problematika atelierelor și a cuptoarelor de olărit este destul de ambiguă din cauza materialelor documentare insuficiente care ne-au stat la dispoziție. Sigură este descoperirea celor șase cuptoare de ars ceramică, care funcționau pe lângă niște ateliere, majoritatea dispuse de-a lungul Mureșului și cuptorul descoperit în 2007, care, credem noi a aparținut oficinei militare a castrului.

În ceea ce privește rețeaua stradală din interiorul așezării, se pare că cel puțin o parte era constituită din străzi pietruite. Urmele unei asemenea străzi au fost surprinse atât în parcela agricolă de lângă calea ferată, cât și în apropierea Mureșului. Această stradă se prezintă ca o lentilă de piatră cu o lățime medie de 4 m. După orientarea sa în teren, această stradă străbătea așezarea de la calea ferată până la Mureș.

Având în vedere descoperirile din anul 2000 de pe malul drept al Mureșului, care demonstrează locuirea intensă și pe malul drept al râului, se poate presupune existența unui pod, care făcea legătura între cele două părți ale așezării.

Cimitirul nu a fost identificat pe teren, deși prezența lui este bine atestată, prin numeroase monumente funerare descoperite de-a lungul timpului.

20. Situl arheologic „Mureșeni – Fabrica de cărămizi, așezare eneolitică”

În zona actualei Fabrici de cărămizi, amplasată pe str. Gh. Doja au fost recoltate în urma unei periegheze efectuate de V. Lazăr mai multe fragmente ceramice aparținând culturii Coțofeni, epoca eneolitică.

21. Situl arheologic „Universitatea de Medicină și Farmacie”/ liziera vestică a pădurii Cornești”

Situl nu a beneficiat de o cercetare propriu-zisă, publicațiile care îl menționează nu sunt clare în privința modalității în care a fost recuperat materialul. Bibliografia de specialitate îl amintește în legătură cu descoperirile din zona fostei fabrici de cărămidă (vezi *supra*, punctul 9), aflată la mai puțin de 300m vest. Cel mai probabil, având în vedere faptul că deja fabrica de cărămidă nu mai era folosită, descoperirile ar putea să dateze de la sfârșitul anilor '40 și prima jumătate a anilor '50 ai secolului trecut.

Prima sursă bibliografică este K. Horedt, 1955, care amintește descoperirea ceramicii de factură „slavă târzie”, citând o informație verbală – N. Vlassa. Acesta din urmă, într-un articol din anul următor, menționează puțin mai pe larg existența unei așezări pe a doua terasă a Mureșului, caracterizată prin prezența ceramicii de tip Hallstatt, Latène, de secolele IV-VI și respectiv slavă târzie.

❖ **Descoperiri întâmplătoare, din puncte neprecizate:**

De-a lungul timpului, în perimetrul municipiului Târgu Mureș au fost făcute numeroase descoperiri întâmplătoare, dar cărora nu li se cunoaște cu exactitate proveniența:

- a) Un nucleu de obsidian (era în col. S. Szabó, 1868);
- b) Mai multe obiecte din piatră dintre care: un topor cu muchia arcuită, perforat și lustruit, lung de 17,8 cm, cu secțiune ovală; un topor cu muchia dreaptă, lung de 12,7 cm (în col. fostului lic. rom. cat. Tg.Mureș), din epoca neolitică;
- c) „Securi” plate și o ghioapă din piatră din epoca eneolitică (MJM);
- d) Două securi din cupru, cu "brațele în cruce", eneolitice (MNM Budapesta);
- e) O secure fragmentară de la gaura de înmănușare, cu muchia arcuită (în MJM) și o daltă cu aripioare din cupru, eneolitice;
- f) Fragmente ceramice Coțofeni
- g) Un topor cu disc (*Nackenscheinbenäxte*), din perioada timpurie a epocii bronzului (MJM). Varianta Bikács-Bordești;
- h) Fragmente ceramice din epoca bronzului (cultura Sighișoara-Wietenberg);
- i) Un mormânt de incinerare din epoca bronzului cu inventar bogat (urnă mare din lut, bombată, cu gât cilindric, care conținea oase arse; vas similar care păstra obiecte din bronz: ace de podoabe, dintre care unul cu cap discoidal, două brățări ornamentate, verigi, o aplică etc; strachină de lut cu proeminente pe buză; două cești din lut cu câte o toartă (MNM, Budapesta);
- j) Un *torques* din bronz, datat în epoca bronzului (în col. fostului Liceu rom. cat. Tg. Mureș);
- k) Un număr de 21 de celturi din bronz de tip transilvănean, aparținând unui depozit de bronzuri din epoca fierului (Ha B2, sec. IX î.Chr.). Cele 21 celturi au latura posterioară a tăișului trasă mai mult sau mai

puțin înapoi. Dintre celturi, 5 au gura concavă, 15 gura dreaptă. Ele sunt în cea mai mare parte decorate, inclusiv jumătatea inferioară a unuia. În asociație, a mai fost o daltă cu tub de înmănușare, decorată, și, probabil o brățară cu capetele răsucite spiralic, patinată (tipologic mai veche). Depozitul este în Muzeul Național Maghiar.

l) Un celt din bronz, de tip transilvănean;

m) Un cercel din aur din epoca bronzului;

n) Două brățări din aur din prima epocă a fierului, găsite împreună (una cu capete semilunare; alta cu capete modelate în formă de cap de taur). Cele două brățări (expresivă e cea cu cap de bovideu) au avut un caracter apotropaic, întrucât ele erau prea grele pentru a putea fi purtate (una avea greutate de 611,84 gr, cu diametrul foarte mic de 10,8 mm în exterior și 6,9 x 3,6 mm în interior). Brățara mai avea un triunghi de argint încrustat pe fruntea bovideului, ceea ce subliniază semnificația simbolică a piesei. Provenea din Transilvania - dovadă culoarea galben-verzuie a aurului, care conține mult argint (25-30%). Piese sunt în Muzeul Național Maghiar.

o) Diademă din aur, cu decor ajurat, probabil din prima epocă a fierului (Muzeul Național Maghiar).

p) Din municipiu sau din împrejurimile lui - 25 brățări - verigi din aur (28, după M. Roska, M. Rusu), considerate de unii (B. Mitrea) monede-inele. Din această descoperire au fost oferite spre vânzare (1876) la Sighișoara 7 bucăți (a 600 gr) și 16 bucăți (1888) Muzeului Național Maghiar din Budapesta (442,5 gr.). Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei a achiziționat, se pare, din această descoperire o verigă și un fragment de verigă. Parte din piese sunt decorate cu creștături și au capetele deschise. Piese au fost datate în Bronz D sau Hallstatt A.

r) Urme celtice provenind din perimetrul fostului sat Micești, încorporat municipiului Tg. Mureș. Între aceste urme - pot fi amintite două falere din bronz, ornamentate cu decor spiralic și semiove, una cu diam. de 4,5 cm, alta cu diam. de 2,7 cm. Piese în Muzeul Județean Mureș.

s) Un tezaur monetar dacic din argint, compus din 20 de monede, din care 16 cu tăieturi, de tip "cal cu cioc de rață" sau tip "Medieșu Aurit", reprezentând imitații degenerate după tetradrahmele lui Filip II. Probabil tezaurul provine dintr-o așezare dacică cu ceramică și un fier de plug.

ș) Mai mulți denari republicani romani din argint, datați între anii 189-85 î. Chr., aparținând probabil unui tezaur;

t) Fragment topor de cupru eneolitic (cod RAN 114328.09) Locul exact al descoperirii toporului fragmentar de cupru nu poate fi stabilit pe baza literaturii de specialitate. Primul care menționează această descoperire este M. Roska, fără specificarea locului de proveniență. Presupunem că toporul datat în eneolitic este legat de așezarea eneolitică din punctul *Sub Gyéra/Capela Máriaffy*. Din acest motiv nu se justifică clasificarea punctului *Pădurea Gyéra* ca sit arheologic, deși deține cod RAN și este imposibil de delimitat zona de protecție sit.

7. Propuneri și recomandări

Se va institui un regulament de exploatare pentru zonele de interes arheologic (și/sau cu potențial arheologic) – respectiv siturile, ansamblurile și monumentele arheologice înscrise pe Lista Monumentelor Istorice, punctele de interes arheologic identificate și zonele de interes arheologic.

Siturile arheologice care sunt înregistrate și în Lista Monumentelor Istorice publicată în 2015, se află sub incidența Legii 422/2001, republicată, fiind supuse reglementărilor și având servituți specifice în conformitate cu legea invocată mai sus.

Pentru punctele cu patrimoniu arheologic identificat și înscrise în Registrul Arheologic Național, orice fel de intervenție (exploatare agricolă sau forestieră, amenajare funciară, rutieră, exploatare a solului sau a subsolului, construcție și/sau amenajare a teritoriului) trebuie să fie condiționată de asistență arheologică sau, după caz, de cercetare sau descărcare de sarcină arheologică. Acest lucru trebuie să facă parte din Regulamentul de Urbanism din cadrul PUG – ului.

Zonele de interes arheologic se supun aceluiași reguli ca și cele de mai sus, dacă se constată, după supravegherea arheologică de către arheologi atestați MC, că sunt necesare, în interiorul lor, cercetări arheologice preventive, de salvare sau sistematice;

Referitor la regimul curent de exploatare economică a terenurilor din extravilan, în măsura în care se desfășoară lucrări care nu afectează situl sau zona de interes arheologic, nu se pot impune restricționări. Acestea vor interveni în momentul în care se schimbă regimul

de exploatare – defrișări, exploatări ale solului (cariere de piatră sau argilă), exploatări miniere, îmbunătățiri funciare, formarea unor iazuri sau lacuri de acumulare. De asemenea, nu se pot efectua nici un fel de construcții sub - sau supraterane fără o cercetare arheologică prealabilă.

Cu privire la vegetație, pentru toate siturile sau zonele de interes arheologic, indiferent dacă sunt sau nu înscrise în LMI se poate accepta orice floră specifică zonei, cu respectarea regimului de exploatare menționat mai sus;

Toate aceste observații, detaliate, se vor constitui în mod obligatoriu într-un Regulament pentru siturile arheologice. Până la elaborarea sa, acestea vor fi încadrate în Regulamentul de Urbanism din cadrul PUG - ului fiecărei localități;

Întocmirea Planurilor de Urbanism Zonale, în vederea introducerii în intravilan a suprafețelor cu situri și zone cu potențial arheologic de toate tipurile nu se poate face fără avizul de specialitate al Ministerului Culturii, conform legislației în vigoare.

8. Tabelul siturilor arheologice

Nr. crt.	Denumire sit (localizare)	Reper/ adresă	Delimitare (coordonate stereo 70)		Cod (RAN, LMI)	Tip sit	Dată, observații
			x (Nord)	y (Est)			
1	Parcul Sportiv	Piața Unirii, Str. Artei, str. Köteles Sámuel	x (Nord)	y (Est)	RAN 114328.11	Așezare, cimitir	Eneolitic, prima epocă a fierului, epoca migrațiilor (sec. 4 și 7 d.Chr.)
			466382.1735	560425.5276			
			466321.9023	560387.6974			
			466288.9450	560355.1384			
			466268.7655	560274.1859			
			466322.8483	560243.8174			
			466360.5313	560288.1312			
			466435.1094	560357.9321			
466408.8618	560391.9209						
2	Cetate (Dealul Cetății)	Pța Bernády György nr. 1-5	x (Nord)	Y (Est)	RAN 114328.03	Așezare, cimitir, mănăstire, fortificație	Neolitic, Epoca bronzului, Hallstatt, Perioada romană, Evul mediu timpuriu, Epoca medievală, Epoca modernă
			466809.8228	561051.2902			
			467003.4458	561044.7009			
			467003.3021	560996.7171			
			467000.2584	560828.1723			
			466884.0288	560802.6924			
			466785.9469	560824.0832			
			466800.5930	561003.2195			
3	Clinica de oftalmologie	Str. Márton Áron nr. 26	x (Nord)	y (Est)	RAN 114328.06	Așezare	Eneolitic
			466496.9482	560296.3823			
			466462.6574	560266.4605			
			466437.8066	560290.9860			
			466470.3038	560319.6907			
			466486.9980	560308.6228			
4	Hipodrom (Fostul Hipodrom)	În partea nordică a orașului, în aria cimitirului (capela Máriaffy), la extremitatea sud-vestică a fostului Hipodrom	x (Nord)	y (Est)	-	Așezare	Eneolitic
			468719.9517	562719.3657			
			468663.9907	562726.0592			
			468626.3333	562663.2932			
			468703.5950	562659.1170			
			468720.8730	562695.5710			
5	Universitatea „Petru Maior”	Str. Nicolae Iorga, nr 1	x (Nord)	y (Est)	-	Așezare	Neolitic
			466992.9914	560923.9397			
			467025.1727	560923.9397			
			467028.8532	560880.0581			
			466991.3815	560877.6900			
6	Dâmbul Pietros	Cartierul Dâmbul Pietros/ Bul. 1848	x (Nord)	y (Est)	LMI: MS-I-s-B-15338; RAN: 114328.01	Așezare	Hallstatt
			465768.0882	558800.7414			
			465789.4440	558756.7650			
			465778.8584	558699.2239			
			465722.1035	558753.4737			
			465711.5563	558769.7559			

7	Cotitura Dâmbului	În partea de Sud - Est a orașului, deasupra drumului ce duce spre localitatea Budiul Mic	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y(Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>465581.2928</td> <td>558163.8932</td> </tr> <tr> <td>465526.2573</td> <td>558123.2855</td> </tr> <tr> <td>465556.5335</td> <td>558070.1400</td> </tr> <tr> <td>465616.2789</td> <td>558123.6780</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y(Est)	465581.2928	558163.8932	465526.2573	558123.2855	465556.5335	558070.1400	465616.2789	558123.6780	LMI: MS-I-s-B-15339; RAN: 114328.02	Așezare	Neolitic, Epoca Bronzului, Hallstatt, Latène						
x (Nord)	y(Est)																					
465581.2928	558163.8932																					
465526.2573	558123.2855																					
465556.5335	558070.1400																					
465616.2789	558123.6780																					
8	Str. Ștefan cel Mare (D. Gecse)	Str. Ștefan cel Mare, prima terasă a Pârâului Poklos	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y(Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>466860.7689</td> <td>560260.3869</td> </tr> <tr> <td>466884.8213</td> <td>560266.8567</td> </tr> <tr> <td>466916.1145</td> <td>560103.5280</td> </tr> <tr> <td>466905.0116</td> <td>560100.4891</td> </tr> <tr> <td>466877.6230</td> <td>560212.2941</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y(Est)	466860.7689	560260.3869	466884.8213	560266.8567	466916.1145	560103.5280	466905.0116	560100.4891	466877.6230	560212.2941	RAN 114328.07	Așezare	Epoca eneolitică Epoca modernă timpurie (sec. XVII)				
x (Nord)	y(Est)																					
466860.7689	560260.3869																					
466884.8213	560266.8567																					
466916.1145	560103.5280																					
466905.0116	560100.4891																					
466877.6230	560212.2941																					
9	Fosta fabrică de cărămizi	Strada Secuilor Martiri	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y (Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>467771.0965</td> <td>561891.9316</td> </tr> <tr> <td>467727.3048</td> <td>561821.7148</td> </tr> <tr> <td>467802.3140</td> <td>561778.1689</td> </tr> <tr> <td>467823.6982</td> <td>561802.8265</td> </tr> <tr> <td>467845.8008</td> <td>561846.9810</td> </tr> <tr> <td>467794.8511</td> <td>561882.9043</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y (Est)	467771.0965	561891.9316	467727.3048	561821.7148	467802.3140	561778.1689	467823.6982	561802.8265	467845.8008	561846.9810	467794.8511	561882.9043	-	Cimitir? Descoperire izolată?	Epoca migrațiilor (sec. IV)		
x (Nord)	y (Est)																					
467771.0965	561891.9316																					
467727.3048	561821.7148																					
467802.3140	561778.1689																					
467823.6982	561802.8265																					
467845.8008	561846.9810																					
467794.8511	561882.9043																					
10	Vârful cu furnici	Pe dealul situat la sud de pârâul Pocloș (Poklos), pe latura nord-estică a dealului	Nu există date pentru o localizare certă	RAN 114328.05	Așezare?	Epoca eneolitică																
11	Platoul Cornești	Pe dealul situat la est de orașul Târgu Mureș, având o înălțime de aprox. 470 m	Nu există date pentru o localizare certă	-	Descoperire izolată	Hallstatt																
12	Cimitirul Municipal Sg. de Mureș	Cimitirul Municipal Sângeorgiu de Mureș, (în apropierea capelei Máriaffy)	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y(Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>468640.1971</td> <td>562907.4329</td> </tr> <tr> <td>468604.8414</td> <td>562851.1075</td> </tr> <tr> <td>468599.0037</td> <td>562789.7492</td> </tr> <tr> <td>468667.2923</td> <td>562775.9406</td> </tr> <tr> <td>468713.3882</td> <td>562780.7133</td> </tr> <tr> <td>468684.3317</td> <td>562840.3498</td> </tr> <tr> <td>468666.0568</td> <td>562906.2539</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y(Est)	468640.1971	562907.4329	468604.8414	562851.1075	468599.0037	562789.7492	468667.2923	562775.9406	468713.3882	562780.7133	468684.3317	562840.3498	468666.0568	562906.2539	-	Așezare	Epoca bronzului Epoca medievală timpurie
x (Nord)	y(Est)																					
468640.1971	562907.4329																					
468604.8414	562851.1075																					
468599.0037	562789.7492																					
468667.2923	562775.9406																					
468713.3882	562780.7133																					
468684.3317	562840.3498																					
468666.0568	562906.2539																					
13	Piața Bolyai	Str. Bolyai Farkas/ centrul istoric	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y(Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>466685.8977</td> <td>560490.4664</td> </tr> <tr> <td>466696.8513</td> <td>560486.5592</td> </tr> <tr> <td>466690.9382</td> <td>560472.0512</td> </tr> <tr> <td>466681.2086</td> <td>560479.9981</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y(Est)	466685.8977	560490.4664	466696.8513	560486.5592	466690.9382	560472.0512	466681.2086	560479.9981	RAN 114328.10	Așezare	Epoca medievală Epoca modernă timpurie						
x (Nord)	y(Est)																					
466685.8977	560490.4664																					
466696.8513	560486.5592																					
466690.9382	560472.0512																					
466681.2086	560479.9981																					

							Epoca modernă															
14	Palatul Primăriei	P-ța Victoriei nr. 3	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y (Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>466152.5164</td> <td>560383.3953</td> </tr> <tr> <td>466169.2298</td> <td>560374.3089</td> </tr> <tr> <td>466182.6829</td> <td>560392.4378</td> </tr> <tr> <td>466160.8754</td> <td>560401.0153</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y (Est)	466152.5164	560383.3953	466169.2298	560374.3089	466182.6829	560392.4378	466160.8754	560401.0153	-	Așezare	Epoca medievală Epoca modernă						
x (Nord)	y (Est)																					
466152.5164	560383.3953																					
466169.2298	560374.3089																					
466182.6829	560392.4378																					
466160.8754	560401.0153																					
15	Școala Generală „Dr. Bernády György”	Strada Gheorghe Doja 11	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y (Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>466238.5036</td> <td>559926.8415</td> </tr> <tr> <td>466207.5693</td> <td>559866.3439</td> </tr> <tr> <td>466274.5109</td> <td>559838.2746</td> </tr> <tr> <td>466311.2096</td> <td>559895.4360</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y (Est)	466238.5036	559926.8415	466207.5693	559866.3439	466274.5109	559838.2746	466311.2096	559895.4360	-	Așezare?	Latène						
x (Nord)	y (Est)																					
466238.5036	559926.8415																					
466207.5693	559866.3439																					
466274.5109	559838.2746																					
466311.2096	559895.4360																					
16	Fosta Biserică și Mănăstire a Franciscanilor	Piața Trandafirilor nr. 10 și Piața Teatrului	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y (Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>466496.7356</td> <td>560759.7524</td> </tr> <tr> <td>466516.6747</td> <td>560739.9029</td> </tr> <tr> <td>466538.0075</td> <td>560766.3417</td> </tr> <tr> <td>466516.5912</td> <td>560783.4206</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y (Est)	466496.7356	560759.7524	466516.6747	560739.9029	466538.0075	560766.3417	466516.5912	560783.4206	RAN 114328.36	Așezare? Mănăstire și biserică	Epoca romană Epoca medievală (sec. XIV–XV) Epoca modernă						
x (Nord)	y (Est)																					
466496.7356	560759.7524																					
466516.6747	560739.9029																					
466538.0075	560766.3417																					
466516.5912	560783.4206																					
17	Fosta Biserică „Sf. Nicolae” (curtea Lic. Bolyai Farkas)	Strada Bolyai, nr. 3	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y (Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>466661.1556</td> <td>560568.0522</td> </tr> <tr> <td>466679.6675</td> <td>560542.0313</td> </tr> <tr> <td>466658.5364</td> <td>560522.9665</td> </tr> <tr> <td>466633.7706</td> <td>560540.9236</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y (Est)	466661.1556	560568.0522	466679.6675	560542.0313	466658.5364	560522.9665	466633.7706	560540.9236	RAN 114328.11	Biserică Cimitir	Epoca medievală, epoca modernă						
x (Nord)	y (Est)																					
466661.1556	560568.0522																					
466679.6675	560542.0313																					
466658.5364	560522.9665																					
466633.7706	560540.9236																					
18	Remetea	Str. Remetea 228	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y (Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>463256.0223</td> <td>563844.9404</td> </tr> <tr> <td>463278.6401</td> <td>563907.0054</td> </tr> <tr> <td>463309.9890</td> <td>563894.0745</td> </tr> <tr> <td>463289.9686</td> <td>563830.6588</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y (Est)	463256.0223	563844.9404	463278.6401	563907.0054	463309.9890	563894.0745	463289.9686	563830.6588	-	Așezare?	Hallstatt						
x (Nord)	y (Est)																					
463256.0223	563844.9404																					
463278.6401	563907.0054																					
463309.9890	563894.0745																					
463289.9686	563830.6588																					
19	Combinatul Azomureș	Combinatul de Îngrășăminte Chimice, Str. Gheorghe Doja nr. 300	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y (Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>462459.6704</td> <td>558162.7571</td> </tr> <tr> <td>462924.8543</td> <td>558225.5341</td> </tr> <tr> <td>463427.5526</td> <td>557613.0704</td> </tr> <tr> <td>462285.7159</td> <td>556807.8100</td> </tr> <tr> <td>461929.3885</td> <td>556655.3682</td> </tr> <tr> <td>461187.6552</td> <td>557137.1504</td> </tr> <tr> <td>462033.1763</td> <td>557912.8113</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y (Est)	462459.6704	558162.7571	462924.8543	558225.5341	463427.5526	557613.0704	462285.7159	556807.8100	461929.3885	556655.3682	461187.6552	557137.1504	462033.1763	557912.8113	LMI: MS-I-s-B-15368; RAN: 114364.02	Așezare	Epoca romană (sec. 2-3) Epoca migrațiilor (sec. 4)
x (Nord)	y (Est)																					
462459.6704	558162.7571																					
462924.8543	558225.5341																					
463427.5526	557613.0704																					
462285.7159	556807.8100																					
461929.3885	556655.3682																					
461187.6552	557137.1504																					
462033.1763	557912.8113																					
20	Fabrica de cărămizi Mureșeni	Str. Gheorghe Doja nr. 193	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y (Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>464092.7405</td> <td>557917.4646</td> </tr> <tr> <td>464034.1458</td> <td>557878.1977</td> </tr> <tr> <td>464135.0373</td> <td>557747.0260</td> </tr> <tr> <td>464188.8665</td> <td>557794.7690</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y (Est)	464092.7405	557917.4646	464034.1458	557878.1977	464135.0373	557747.0260	464188.8665	557794.7690	RAN 114337.01	Așezare	Epoca eneolitică						
x (Nord)	y (Est)																					
464092.7405	557917.4646																					
464034.1458	557878.1977																					
464135.0373	557747.0260																					
464188.8665	557794.7690																					
21	Universitatea de Medicină și Farmacie	Strada Gheorghe Marinescu nr. 38	<table border="1"> <thead> <tr> <th>x (Nord)</th> <th>y (Est)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>468083.1926</td> <td>561822.9268</td> </tr> <tr> <td>468041.2944</td> <td>561772.9669</td> </tr> <tr> <td>468098.7200</td> <td>561735.8924</td> </tr> <tr> <td>468143.5661</td> <td>561780.3181</td> </tr> <tr> <td>468086.5529</td> <td>561826.9088</td> </tr> </tbody> </table>	x (Nord)	y (Est)	468083.1926	561822.9268	468041.2944	561772.9669	468098.7200	561735.8924	468143.5661	561780.3181	468086.5529	561826.9088	-	Așezare?	Hallstatt Latène Secolele IV-VI „Slavă târzie”				
x (Nord)	y (Est)																					
468083.1926	561822.9268																					
468041.2944	561772.9669																					
468098.7200	561735.8924																					
468143.5661	561780.3181																					
468086.5529	561826.9088																					

9. Referințe bibliografice

1. Bencze, Ü., *Late Medieval Graphite Ware in the Târgu Mureș Franciscan Friary and the Study of Imported Pottery in Transylvania*, Marisia, XXX, 2010.
2. Berecki, S., *Two La Tène Bronze Discs from Târgu Mureș, Transylvania*, Marisia, XXX, 2010.
3. Berecki, S. – Sztánacsuj, J. S., *A Copper Age Settlement from Târgu Mureș. Aspects of Chronology and Relations of the Ariușd Culture*, Marisia, XXXI, 2011.
4. Bogdan, A., *Date noi privind ansamblul cetății din Târgu Mureș*, Studii și Materiale (Tg. Mureș) 2, 1967.
5. Crișan, I., H., *Ceramica daco-getică*, București 1969.
6. Györfi, Z., *Contribuții privind vesela ceramică medievală de la Tîrgu-Mureș–Cetate (sec. XIV–XV)*, Vasaria Medievalia, red. G. Rădulescu, C. Gaiu, Cluj-Napoca–Bistrița, 2008.
7. Györfi, Z., *Un punct nou în topografia arheologică medievală a orașului Târgu Mureș. Palatul Primăriei*, Marisia XXIX, 2009.
8. Hica-Câmpean, I., *Riturile funerare în Transilvania de la sfârșitul secolului al II-lea e.n. până în sec. V-lea e.n.*, AMN XVI, 1979.
9. Horedt, K., *Șantierul arheologic Morești*, SCIV VI, 1955.
10. Koncz, J., *A marosvásárhelyi evang. reform. kollégium története (1557–1895)*, II. Kiadás, Marosvásárhely, 2006.
11. Kovács, I., *A marosvásárhelyi őskori telep, skytha- és népvándorlaskori temető / Station préhistorique de Marosvasarhely; cimetiére de l'époque scythe et de la migration des peuples*, DolgKolozsvar, VI, 1915.
12. Lazăr, V., *Cultura Coțofeni în județul Mureș (I)*, *Istoricul cercetării așezărilor*, în Marisia V, 1975.
13. Lazăr, V., *Autohtoni și alogeni în spațiul județului Mureș în perioada prefeudală (sec. III-X)*, în Revista Bistriței VIII, 1994.
14. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995.
15. Man, N., *Centrul medieval și premodern al orașului Târgu-Mureș*, 2004 [Fișă tehnică - MCC]
16. Man, N., *Așezarea romană de la Cristești*, Cluj-Napoca, 2011.
17. Man, N., Cioată, D., Crișan, C., *A New Brick Kiln Discovered in the Roman Settlement from Cristești*, în Marisia, XXX, 2010.
18. Maxim, Z., *Neo-Eneoliticul din Transilvania. Date arheologice și matematico-statistice*, 1999.

19. Molnár Zs. – Petică, M., *Materiale preistorice de la Târgu Mureș „Cetate”- II*, Revista Bistriței 15, 2001.
20. Petică, M., *Materiale celtice aflate în colecțiile arheologice ale Muzeului județean Mureș, Marisia*, XXIV, 1994.
21. Petică, M. – Molnár, Zs., *Materiale preistorice de la Târgu Mureș „Cetate”- I*, Marisia 26, 2000.
22. Petică, M. – Apai, E., *Materiale preistorice de la Târgu-Mureș „Cetate”*, Marisia XXVII, 2003.
23. Popa, A., *Academia Română și descoperirile arheologice de pe Valea superioară a Mureșului (I)*, în *Marisia* V, 1975.
24. Popescu, D., *Descoperiri arheologice în Transilvania*, în *Materiale*, II, 1956.
25. Popescu, D., *Săpăturile arheologice din Republica Populară Română în anul 1957*, în SCIV IX, 1958
26. Rusu, A. A., Târgu Mureș, Punct: Cetate (222), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2001*, București 2002.
27. Roska M., *Erdély régészeti repertórium a I. Óskor*, Kolozsvár, 1942.
28. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (196), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2003*, București 2004.
29. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (221), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2004*, București 2005.
30. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (197), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2005*, București 2006.
31. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (190), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2006*, București 2007.
32. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetatea medievală (181, 182), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2007*, București 2008.
33. Soós, Z., *Coat of Arms Representations on the Stove Tiles of the Târgu Mures Medieval Franciscan Friary*, Marisia XXIX, 2009.
34. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (80), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2009*, București 2010.
35. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (72), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2010*, București 2011.
36. Soós, Z., *Bronze Objects from the Excavation of the Târgu Mureș Franciscan Friary*, Marisia XXI, 2011.

37. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (82), Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2011, București 2012.
38. Soós, Z., – Gál, Sz. S. *Burials in the Târgu Mureș Franciscan Friary. A Fourteenth Century Burial with Diadem*, Marisia XXX, 2010.
39. N. Vlassa, *Cercetări arheologice în regiunile Mureș - Autonomă Maghiară și Cluj*, ActaMN 2, 1965.
40. Zrinyi, A., *Repertoriul localităților din județul Mureș cu descoperiri arheologice din sec. IV-XIII*, Marisia VI, 1976.
41. Zrinyi, A., *Așezarea romană rurală de la Cristești și legăturile ei cu Gallia*, în Marisia, VII, 1977.
42. Székely, Z., *Cercetări arheologice efectuate în Regiunea Autonomă Maghiară*, în Materiale VI, 1959

10. Anexe – FIȘE DE SIT ARHEOLOGIC (numerotarea fișelor de sit corespund cu numărul sitului pe planul de situație (.dwg))

1.

1. **Denumirea sitului arheologic:** Parcul Sportiv
2. **Codul RAN și/sau LMI al sitului arheologic:** 114328.11, sub incidența codului LMI MS-II-a-A-15453
3. **Județ:** Mureș
4. **Localitatea (oraș / sat, etc.):** Municipiul Târgu Mureș
5. **Comuna:** –
6. **Punct:** Parcul Sportiv
7. **Adresa:** Piața Unirii, Str. Artei, str. Köteles Sámuel
8. **Reper:** Pe o terasă înaltă din centrul municipiului, la 350 m nord de pâraul Pocloș și 2 km est de râul Mureș.
9. **Localizare exactă** (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y (Est)
1.	46°32'33.57"N	24°33'36.20"E	466382.1735	560425.5276
2.	46°32'32.19"N	24°33'33.25"E	466321.9023	560387.6974
3.	46°32'30.25"N	24°33'31.28"E	466288.9450	560355.1384
4.	46°32'28.64"N	24°33'31.00"E	466268.7655	560274.1859
5.	46°32'28.02"N	24°33'33.38"E	466322.8483	560243.8174
6.	46°32'29.11"N	24°33'35.12"E	466360.5313	560288.1312
7.	46°32'31.26"N	24°33'38.51"E	466435.1094	560357.9321
8.	46°32'32.48"N	24°33'37.37"E	466408.8618	560391.9209

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	Pța Trandafirilor, limită carosabil între nr. 39-31
NV	Pța Victoriei, limită carosabil între nr. 36-31
V	Pța Victoriei, limită carosabil între nr. 17-24
S	str. Márton Áron, limita sudică a proprietăților de la nr. 33-43
SE	str. Márton Áron, limită carosabil din fața proprietăților de la nr. 13-31
NE	limita nordică a parcelelor din str. Márton Áron nr. 16, str. Köteles Sámuel nr. 17 și nr. 8, Pța Trandafirilor nr. 38

10. **Repere geografice:** Pe o terasă înaltă din centrul municipiului.
11. **Repere hidrografice:** La 350 m nord de pâraul Pocloș și 2 km est de râul Mureș.
12. **Data primei cercetări a sitului:** 1909 (István Kovács)

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: Cu ocazia modernizării fostei străzi Kálmán Mikszáth, în 1909 au fost dezvelite mai multe locuințe Ariușd și Bodrogkeresztúr, din inventarul acestora făcând parte pe lângă ceramică și materialul osteologic animalier și un pandantiv din aur. Cu aceeași ocazie au mai fost dezvelite și nouă morminte de inhumație de la sfârșitul primei epoci a fierului. Alte 14 morminte de inhumație datează din perioada migrațiilor iar două alte morminte de inhumație au fost construite din țigle romane. În Piața Unirii, cu ocazia unor lucrări de modernizare a conductei de gaz din 2007 au fost trasate trei secțiuni S1, S2 și S3, precum trei suprafețe S4, S5 respectiv S6, fiind identificate mai multe complexe arheologice din eneolitic.

14. Încadrare cronologică: Eneolitic, prima epocă a fierului, epoca migrațiilor (sec. 4 și 7 d.Chr.)

15. Tipul cercetării: Săpături de salvare (1909, 1910), săpături preventive (2007)

16. Referințe bibliografice

1. Berecki, S. – Sztáncsu, J. S., *A Copper Age Settlement from Târgu Mureș. Aspects of Chronology and Relations of the Ariușd Culture*, Marisia, XXXI, 2011, 49–72.
2. Kovács, I., *A marosvásárhelyi őskori telep, skytha- és népvándorláskori temető / Station préhistorique de Marosvasarhely; cimetiére de l'époque scythe et de la migration des peuples*, DolgKolozsvar, VI, 1915, 226–325.
3. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995.

2.

1. Denumirea sitului arheologic: Situl arheologic medieval de la Târgu Mureș - Cetate

2. Codul RAN și/sau LMI al sitului arheologic: 114328.03, sub incidența codului LMI MS-II-a-A-15454 și sub incidența codului LMI MS-II-a-A-15475

3. Județ: Mureș

4. Localitatea (oraș / sat, etc.): mun. Tg. Mureș

5. Comuna: -

6. Punct: Cetate

7. Adresa: Pța Bernády Gy. nr. 1-5

8. Reper: Centrul orașului, în apropierea DN15

9. Localizare (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y(Est)
1.	46°32'53.91"N	24°33'55.83"E	466809.8228	561051.2902
2.	46°32'53.61"N	24°34'50.21"E	467003.4458	561044.7009
3.	46°32'52.24"N	24°34'50.12"E	467003.3021	560996.7171
4.	46°32'46.61"N	24°34'50.11"E	467000.2584	560828.1723
5.	46°32'45.84"N	24°33'59.94"E	466884.0288	560802.6924
6.	46°32'46.61"N	24°33'54.98"E	466785.9469	560824.0832
7.	46°32'51.98"N	24°33'55.77"E	466800.5930	561003.2195

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	limita nordică a parcelelor din: str. Revoluției nr. 18, str. Avram Iancu nr. 13 și nr. 10, Bdul. Cetății nr. 9-25; limita nordică a parcelei din str. Cosminului nr. 3
NE	limita nordică și estică a proprietății de pe str. Cosminului nr. 6; limita sudvestică a parcelei din str. Andrei Șaguna nr. 28; limita nordică a proprietății de pe Bdul. Cetății nr. 35
E	limita estică a proprietății de pe Bdul Cetății nr. 8, din str. Mihai Viteazu nr. 13 și nr. 14
S	limita sudică a proprietății din str. Al. Papiu Ilarian nr. 9, str. Crizantemelor (până la limita sudică a carosabilului); limita sudică a proprietății din str. Băilor nr. 7 și nr. 8; limita nordică a proprietății din str. Borsos Tamás nr. 25; limita sudvestică a proprietății din str. Mihail Kogălniceanu nr. 16 și nr. 11; limita sudvestică a proprietății din str. Târgului nr. 7 și nr. 2; limita sudvestică a proprietății din Pța Trandafirilor nr. 60
SV	intersecția str. Revoluției - Pța Trandafirilor - Pța Petőfi
V	str. Revoluției, limita carosabilului din fața imobilelor nr. 1-29

10. Repere geografice: Situl se află pe Dealul cetății, pe prima terasă a râului Mureș

11. Repere hidrografice: La 1150 m sud-est de râul Mureș.

12. Data primei cercetări a sitului: 1906

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: În urma săpăturilor de salvare și sistematice pe întreg perimetrul cetății s-a descoperit un strat de cultură cu materiale ceramice neolitice (cultura Criș). În zona bisericii și a grajdului habsburgic au fost dezvelite mai multe complexe aparținând aceleiași culturi. În unitățile

de cercetare trasate în jumătatea sud-vestică a platoului cetății nivelul neolitic a fost suprapus de un strat din epoca bronzului, cu precădere din ultima perioadă a acestuia, conținând material ceramic specific culturii Wietenberg. Pe lângă complexe aparținând aceleiași culturi, s-a descoperit și un mormânt din epoca bronzului târziu. În același perimetru s-a identificat un nivel cultural cu material de ceramică lustruită, canelată specifică primei epoci a fierului (Hallstatt).

În zona fostei mănăstiri franciscane, pe porțiunile nederanjate de complexe medievale și moderne, s-a identificat un strat cu materiale arheologice din perioada romană (ceramică, fragmente de opaiț, monedă, etc.), precum și un strat subțire cu materiale ceramice din evul mediu timpuriu.

În jurul Bisericii reformate s-au dezvelit ruinele fostei mănăstiri franciscane medievale. În urma săpăturilor preventive și sistematice, începute în anul 1999, au fost descoperite complexe arheologice aferente mănăstirii franciscane: fundațiile încăperilor, pivnițe, sistem de încălzire, gropi cu diferite funcții. Materialul arheologic abundent poate fi încadrat în mai multe categorii de artefacte: ceramică de uz comun, cahle, ceramică de construcție, piese de bronz, fernerie de construcție, artefacte din fier, os și corn, monede, etc.) databile în secolele XIII-XVI. În diferite puncte ale sitului arheologic, cu precădere în zona din jurul bisericii și a grajdului militar modern au fost descoperite urmele construcțiilor orășenești din perioada modernă timpurie (sec. XVII) și materialul arheologic aferent. În timpul săpăturilor s-au identificat mai multe complexe cu material arheologic din perioada modernă (sec. XVIII-XIX).

14. Încadrare cronologică : Neolitic; Epoca bronzului (cultura Wietenberg, cultura Noua); Prima epocă a fierului (Hallstatt); Perioada romană și evul mediu timpuriu; Epoca medievală: perioada medievală timpurie, perioada medievală târzie; Epoca modernă timpurie; Epoca modernă.

15. Tipul cercetării: Săpătură sistematică și preventivă

16. Referințe bibliografice

1. N. Vlassa, *Cercetări arheologice în regiunile Mureș - Autonomă Maghiară și Cluj*, ActaMN 2, 1965., 22 (nr. 6/b,c), 37 (fig. 14).
2. *Chronology and Relations of the Ariuşd Culture*, Marisia, XXXI, 2011.
3. Bogdan, A., *Date noi privind ansamblul cetății din Tîrgu Mureș*, Studii și Materiale (Tg. Mureș) 2, 1967, 79–91.
4. Zrinyi, A., *Repertoriul localităților din județul Mureș cu descoperiri arheologice din sec. IV-XIII*, Marisia VI, 1976, 148–149 (nr. 47b).
5. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, 258–259.

6. Petică, M. – Molnár, Zs., *Materiale preistorice de la Târgu Mureș „Cetate”- I*, Marisia XXVI, 2000, 9–23.
7. Zs. Molnár – M. Petică, *Materiale preistorice de la Târgu Mureș „Cetate”- II*, Revista Bistriței 15, 2001, 7–20.
8. Rusu, A. A., Târgu Mureș, Punct: Cetate (222), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2001*, București 2002, 316.
9. Petică, M. – Apai, E., *Materiale preistorice de la Târgu-Mureș „Cetate”*, Marisia XXVII, 2003, 9–48.
10. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (196), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2003*, București 2004.
11. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (221), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2004*, București 2005.
12. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (197), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2005*, București 2006.
13. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (190), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2006*, București 2007, 371–377.
14. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetatea medievală (181, 182), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2007*, București 2008, 311–317.
15. Gyórfi, Z., *Contribuții privind vesela ceramică medievală de la Târgu-Mureș–Cetate (sec. XIV–XV)*, Vasaria Medievalia, red. G. Rădulescu, C. Gaiu, Cluj-Napoca–Bistrița, 2008, p. 224–246.
16. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (80), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2009*, București 2010, 189–192.
17. Soós, Z., *Coat of Arms Representations on the Stove Tiles of the Târgu Mures Medieval Franciscan Friary*, Marisia XXIX, 2009, 199–210.
18. Soós, Z., –Gál, Sz. S. *Burials in the Târgu Mureș Franciscan Friary. A Fourteenth Century Burial with Diadem*, Marisia XXX, 2010, 187–204.
19. Bencze, Ü., *Late Medieval Graphite Ware in the Târgu Mureș Franciscan Friary and the Study of Imported Pottery in Transylvania*, Marisia, XXX, 2010, 205–212.
20. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (72), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2010*, București 2011, 144–147.
21. Soós, Z., Târgu Mureș, Punct: Cetate (82), *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2011*, București 2012, 146–150.
22. Soós, Z., *Bronze Objects from the Excavation of the Târgu Mureș Franciscan Friary*, Marisia XXI, 2011, 313–338.

3.

1. **Denumirea sitului arheologic:** Așezarea eneolitică de la Târgu Mureș–Clinica de Oftalmologie
2. **Codul RAN și/sau LMI al sitului arheologic:** 114328.06, sub incidența codului LMI MS-II-a-A-15453
3. **Județ:** Mureș
4. **Localitatea (oraș / sat, etc.):** Municipiul Târgu Mureș
5. **Comuna:** –
6. **Punct:** Clinica de Oftalmologie
7. **Adresa:** Str. Márton Áron nr. 26
8. **Reper:** Așezarea a fost identificată în preajma clinicii de Oftalmologie
9. **Localizare exactă** (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y (Est)
1.	46°32'29.33"N	24°33'41.59"E	466496.9482	560296.3823
2.	46°32'28.38"N	24°33'39.80"E	466462.6574	560266.4605
3.	46°32'29.28"N	24°33'38.81"E	466437.8066	560290.9860
4.	46°32'30.11"N	24°33'40.39"E	466470.3038	560319.6907
5.	46°32'29.81"N	24°33'41.06"E	466486.9980	560308.6228

Limite zonă de protecție sit arheologic:

NE	str. Retezatului - limită carosabil din fața proprietăților de la nr. 2-10; limita nordestică a parcelelor din str. Márton Áron nr. 16 și str. Köteles Sámuel nr. 17
NV	str. Köteles Sámuel - limită carosabil din fața proprietăților de la nr. 17-33
SV	limita sudvestică a parcelei din str. Köteles Sámuel nr. 33; limita sudvestică a proprietății din str. Márton Áron nr. 31
S	limita nordică a proprietăților de pe str. Arinului nr. 11 și str. Strâmbă nr. 17-23
SE	limita sudestică a proprietății de pe str. Sportivilor nr. 5; limita sudestică a proprietății de pe str. Retezatului nr. 10

10. **Repere geografice:** Pe o terasă situată în stânga Mureșului.
11. **Repere hidrografice:** La 350 m nord de pâraul Pocloș și 2 km est de râul Mureș.
12. **Data primei cercetări a sitului:** Neprecizat
13. **Scurtă descriere a obiectivului arheologic:** Din acest punct provin un topor din piatră de formă triunghiulară, un topor de formă amigdaloidă cu tăișul arcuit, precum și un topor plat din piatră lustruită.

14. Încadrare cronologică: Eneolitic

15. Tipul cercetării: Descoperire incidentală

16. Referințe bibliografice

1. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, 259.
2. Maxim, Z., *Neo-Eneoliticul din Transilvania. Date arheologice și matematico-statistice*, 1999, 1017.

4.

1. Denumirea sitului arheologic: Așezarea eneolitică de la Hipodrom.

2. Codul RAN al sitului arheologic: -

3. Județ: Mureș

4. Localitatea (oraș / sat, etc.): Târgu-Mureș

5. Comuna: Municipiul Târgu-Mureș

6. Punct: Hipodromul vechi

7. Adresa: -

8. Reper: Punctul este situat pe o terasă a râului Mureș, în partea de Nord a orașului, în apropierea capelei Mariaffi, la extremitatea sud-vestică a fostului Hipodrom.

9. Localizare (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y(Est)
1.	46°33'48.87"N	24°35'25.05"E	468719.9517	562719.3657
2.	46°33'48.79"N	24°35'23.05"E	468663.9907	562726.0592
3.	46°33'46.44"N	24°35'21.31"E	468626.3333	562663.2932
4.	46°33'46.66"N	24°35'24.62"E	468703.5950	562659.1170
5.	46°33'48.17"N	24°35'25.33"E	468720.8730	562695.5710

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	limita sitului arheologic nr. 12. <i>Cimitirul municipal Sg. de Mureș</i>
V	str. Căpâlna
S	drum de pământ de la limita Cimitirului municipal Sg. de Mureș
E	limita administrativ-teritorială a municipiului Tg. Mureș

10. Repere geografice: Liziera pădurii Cornești, pe o terasă a râului Mureș erodată de o vale adâncă, în apropierea Capelei Mariaffi.

11. Repere hidrografice: 1500 m est de râul Mureș.

12. Data primei cercetări a sitului: 1973

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: În urma eroziunii terasei pe care se află situl au ieșit la iveală o serie de piese arheologice aparținând epocii eneolitice, mai exact culturii Coțofeni. Dintre acestea se remarcă o daltă realizată probabil din gresie cuarțitică, de formă trapezoidală. Dimensiunile ei sunt de 6,7 x 3,5 x 1,5 cm. Tăișul este ușor arcuit și ascuțit iar muchia rectangulară, îngustă și teșită. A mai fost amintit un topor de piatră cu gaură de înmănușare având dimensiunile de 10,6 x 6,2 x 6 cm. Forma este aproximativ poligonală, tăișul ușor arcuit iar muchia ovală și bombată.

Dintre fragmentele ceramice se remarcă o ceașcă cu fundul rotunjit, toartă supraînălțată și buza evazată. Ceașca era decorată în partea superioară cu două șiruri de incizii, paralele sub care se găseau striuri oblice neregulate.

14. Încadrare cronologică: Preistorie. Eneolitic.

15. Tipul cercetării: Evaluare de teren.

16. Referințe bibliografice

1. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995.

5.

1. **Denumirea sitului arheologic:** Universitatea Petru Maior
2. **Codul RAN și/sau LMI al sitului arheologic:** fără cod RAN, sub incidența codului LMI MS-II-a-A-15454
3. **Județ:** Mureș
4. **Localitatea (oraș / sat, etc.):** Municipiul Târgu Mureș
5. **Comuna:** –
6. **Punct:** Universitatea Petru Maior
7. **Adresa:** Str. Nicolae Iorga
8. **Reper:** Pe o terasă înaltă din centrul istoric al municipiului, la est de cetatea din Târgu Mureș, în imediata vecinătate a acesteia, la vest de Platoul Cornești, la 1.7 km est de râul Mureș.
9. **Localizare exactă** (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y (Est)
1.	46°32'49.56"N	24°34'4.95"E	466992.9914	560923.9397
2.	46°32'48.08"N	24°34'5.05"E	467025.1727	560923.9397
3.	46°32'48.38"N	24°34'6.27"E	467028.8532	560880.0581
4.	46°32'49.90"N	24°34'6.03"E	466991.3815	560877.6900

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	situl arheologic nr. 2. Cetate
V	situl arheologic nr. 2. Cetate
S	este identic cu limitele sitului arheologic nr. 2. <i>Cetate</i>
E	este identic cu limitele sitului arheologic nr. 2. <i>Cetate</i>

10. **Repere geografice:** Pe o terasă înaltă din centrul istoric al municipiului, la est de cetatea din Târgu Mureș, în imediata vecinătate a acesteia, la vest de Platoul Cornești.

11. **Repere hidrografice:** La 1.7 km est de râul Mureș.

12. **Data primei cercetări a sitului:** 2009 (Sándor Berecki)

13. **Scurtă descriere a obiectivului arheologic:** În urma săpăturilor preventive din 2009 s-a identificat un start cu material arheologic bogat datând din epoca neoliticului timpuriu, cu ceramică în special aparținând culturii Starčevo–Criș. În perimetrul afectat de lucrările edilitare din curtea Universității Petru Maior au fost identificate 11 complexe arheologice. În latura nordică a suprafeței cercetate s-a identificat zidul de incintă al clădirilor datând din epoca modernă.

14. **Încadrare cronologică:** Neolitic (cultura Starčevo–Criș), epoca modernă

15. **Tipul cercetării:** Săpături preventive (2009)

16. **Referințe bibliografice:** Material inedit.

6.

1. Denumirea sitului arheologic: Situl arheologic hallstattian de la Târgu Mureș - Dâmbul Pietros

2. Codul RAN și/sau LMI al sitului arheologic: Cod RAN: 114328.01, Cod LMI: MS-I-s-B-15338

3. Județ: Mureș

4. Localitatea (oraș / sat, etc.): Târgu Mureș, Cartierul Dâmbul Pietros

5. Comuna

6. Punct: Dâmbul Pietros

7. Adresa: -

8. Reper: Situl se află la sud-est de strada Gheroghe Doja, la aprox. 0,5km distanță de la gară. Situl se află pe promontoriul unei terase, la aproximativ 20m de intersecția străzii Budiului cu Bulevardul 1848, în imediata vecinătate a Bisericii Unitariene din Dâmbul Pietros.

9. Localizare exactă (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y(Est)
1.	46°31'40.81"N	24°33'7.67"E	465768.0882	558800.7414
2.	46°31'39.19"N	24°33'8.46"E	465789.4440	558756.7650
3.	46°31'37.58"N	24°33'8.08"E	465778.8584	558699.2239
4.	46°31'37.91"N	24°33'7.24"E	465722.1035	558753.4737
5.	46°31'39.84"N	24°33'4.97"E	465711.5563	558769.7559

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	limita sudică a terenurilor din str. Ciucaș nr 5 și nr. 12; limita nordică a proprietăților din str. Ilie Munteanu nr. 57-61; limita nordică a proprietății din str. Budiului nr. 49
V	limita vestică a proprietăților din str. Budiului nr. 18-26, str. Branului nr. 2 și nr. 3, str. Budiului nr. 38

E	limita vestică a terenurilor blocurilor din str. Godeanu nr. 81-93; Bdul 1848 (tronson dintre str. Ciucaș și str. Koós Ferenc)
----------	--

10. Repere geografice: Situl arheologic hallstattian de la Târgu Mureș - Dâmbul Pietros, se află pe marginea sud-vestică a cartierului Dâmbul Pietros.

11. Repere hidrografice: La aproximativ 2,5 km sud, sud-est de râul Mureș.

12. Data primei cercetări a sitului: 1991 (DMASI, Proiectul Listei Monumentelor Istorice)

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic

Pe platoul dealului au fost găsite fragmente ceramice care datează așezarea în preistorie (perioada Hallstadt - cultură neprecizată). Suprafața sitului (perimetru aproximativ 0,5ha) a fost grav afectată de intervenții moderne.

14. Încadrare cronologică: Preistorie

15. Tipul cercetării: Evaluare de teren.

16. Referințe bibliografice

2. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, 259.

7.

1. Denumirea sitului arheologic: Situl arheologic de la Târgu Mureș - Cotitura Dâmbului

2. Codul RAN și/sau LMI al sitului arheologic; Cod RAN: 114328.02, Cod LMI: MS-I-s-B-15339

3. Județ: Mureș

4. Localitatea (oraș / sat, etc.): Târgu-Mureș

5. Comuna: Municipiul Târgu-Mureș

6. Punct

7. Adresa: -

8. Reper: Punctul este situat pe o terasă, în partea de Sud - Est a orașului, deasupra drumului care duce spre localitatea Budiul Mic.

9. Localizare posibilă (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y(Est)
1.	46°31'20.13"N	24°32'58.56"E	465581.2928	558163.8932
2.	46°31'18.99"N	24°32'56.47"E	465526.2573	558123.2855
3.	46°31'17.40"N	24°32'57.29"E	465556.5335	558070.1400
4.	46°31'18.57"N	24°32'59.77"E	465616.2789	558123.6780

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	limita sudică a terenului din str. Budiului nr. 99-101
V	limită estică a terenului din str. Budiului nr. 101, teren agricol până la str. Mestecănișului
SV	str. Mestecănișului
NV	str. Mestecănișului

10. Repere geografice: Terasă situată deasupra drumului ce duce la Budiul Mic mărginită de șanțul unui fost pârâiaș, astăzi secăt.

11. Repere hidrografice: -

12. Data primei cercetări a sitului: 1952

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: Situl a fost reperat cu ocazia săpării unor șanțuri în zonă, în anul 1952. Materialele arheologice aparțin mai multor epoci. Astfel din neolitic au fost descoperite dălți de piatră, lame de silex, așchii de jasp și vase. De asemenea au fost găsite fragmente ceramice datate în epoca bronzului (cultura Wietenberg), în prima și cea de-a doua epocă a fierului. Cele din urmă erau ornamentate cu butoni și brâuri alveolare. Lor li se adaugă mai multe fusaiole și un disc de lut decorat cu linii incizate.

14. Încadrare cronologică: Neolitic, Epoca Bronzului, Hallstatt, Latene.

15. Tipul cercetării: Evaluare de teren.

16. Referințe bibliografice

1. N. Vlăsa, *Cercetări arheologice în regiunile Mureș - Autonomă Maghiară și Cluj*, ActaMN 2, 1965, p. 22 - 24, nr. 6 d; p.37, fig. 14.
2. Crișan, I., H., *Ceramica daco-getică*, București 1969, nr. 311 d.
3. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, 259.

8.

1. **Denumirea sitului arheologic:** Gecse (str. Ștefan cel Mare)

2. **Codul RAN și/sau LMI al sitului arheologic:** 114328.07, sub incidența codului LMI MS-II-a-A-15453

3. **Județ:** Mureș

4. **Localitatea (oraș / sat, etc.):** mun. Tg. Mureș

5. **Comuna:** -

6. **Punct:** -

7. **Adresa:** -

8. **Reper:** La 100 m distanță de centrul istoric medieval (Piața Bolyai), în apropierea DN13/E60

9. **Localizare posibilă (sistem WGS 84 și STEREO 70)**

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y(Est)
1.	46°32'28.29"N	24°33'58.49"E	466860.7689	560260.3869
2.	46°32'28.49"N	24°33'59.77"E	466884.8213	560266.8567
3.	46°32'23.06"N	24°34'1.47"E	466916.1145	560103.5280
4.	46°32'22.95"N	24°34'0.79"E	466905.0116	560100.4891
5.	46°32'26.50"N	24°33'59.36"E	466877.6230	560212.2941

Limite zonă de protecție sit arheologic:

NE	limita nordică și estică a proprietății din str. Bradului nr. 3; str. Gh. Avramescu – tronson între str. Bradului și str. Harghitei
N	limita nordică a proprietății din str. Gh. Avramescu nr. 12; limita nordică a proprietății din str. Bolyai nr. 25; strada Bolyai – parcul din jurul <i>Pseudosphaera</i>
NV	limita nordică a proprietății din str. Bolyai nr. 36
V	limita vestică a proprietății din str. Bolyai nr. 38; limita vestică a proprietăților din str. Liszt Ferenc nr. 6 și nr. 11; limita vestică a proprietăților din str. Ștefan cel Mare nr. 6-14; limita vestică a proprietății din str. Bolyai nr. 36; limita vestică a proprietății din Piața Memorandumului nr. 5 și nr. 14
SV	limita sudică a proprietății din Piața Memorandumului nr. 14; limita vestică a proprietății de pe Bdul 1 Decembrie 1918 nr. 75
S	Bdul 1 Decembrie 1918 - limita nordică a carosabilului din fața proprietăților nr. 75-83; str. Ștefan cel Mare - limita sudică a carosabilului din fața proprietăților nr. 28 și nr. 37
SE	limita estică a proprietăților din str. Ștefan cel Mare nr. 33-37
E	limita estică a proprietăților din str. Ștefan cel Mare nr. 11-31; limita estică a proprietății din str. Bradului nr. 2B

10. Repere geografice: Situl se află pe prima terasă a pârâului Poklos

11. Repere hidrografice: 100 m nord de pârâul Poklos

12. Data primei cercetări a sitului: -

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: În bibliografia de specialitate este semnalată în strada Gecse D. (astăzi: Ștefan cel Mare) o pintaderă din lut din epoca eneolitică (cultura Ariușd). Piesa a fost descoperită incidental și a fost preluată de către Muzeul Județean Mureș din colecția castelului Teleki din Gornești. În urma unor lucrări edilitare efectuate în anul 2015 pe strada Ștefan cel Mare și în zona Bisericii reformate mici (Kistemplom) s-au descoperit fragmente ceramice și cahle din perioada modernă timpurie (sec. XVII), precum și fragmente de cahlă și ceramică din epoca modernă (sec. XVIII-XIX).

14. Încadrare cronologică: Epoca eneolitică (cultura Ariușd); Epoca modernă timpurie (sec. XVII); Epoca modernă (sec. XVIII-XIX).

15. Tipul cercetării: Descoperire fortuită, supraveghere arheologică

16. Referințe bibliografice

1. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995

2. Roska, M., *Erdély régészeti repertórium a I. Óskor*, Kolozsvár, 1942

9.

1. **Denumirea sitului arheologic:** Târgu Mureș – cimitir/descoperire izolată? „Fosta fabrică de cărămizi”/Strada secuilor martiri

2. **Codul RAN al sitului arheologic:** -

3. **Județ:** Mureș

4. **Localitatea (oraș / sat, etc.):** Târgu Mureș

5. **Comuna:** Târgu Mureș

6. **Punct:** Fosta „Fabrică de cărămizi”/Strada secuilor martiri

7. **Adresa:** Strada Secuilor Martiri

8. **Reper:** Zona Parcul îndrăgostiților, Izvor, Monumentul Secuilor Martiri

9. **Localizare** (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y (Est)
1.	46°33'21.51"N	24°34'41.27"E	467771.0965	561891.9316
2.	46°33'19.04"N	24°34'38.92"E	467727.3048	561821.7148
3.	46°33'17.59"N	24°34'42.64"E	467802.3140	561778.1689
4.	46°33'18.82"N	24°34'43.88"E	467823.6982	561802.8265
5.	46°33'19.94"N	24°34'44.75"E	467845.8008	561846.9810
6.	46°33'21.03"N	24°34'42.43"E	467794.8511	561882.9043

Limite zonă de protecție sit arheologic:

NE	limita sudică a parcelei din str. Gh. Marinescu nr. 19; scara principală din Parcul Eroilor
NV	limită nordică bloc str. Secuilor Martiri nr. 12C; str. Făget; str. Secuilor Martiri (tronson dintre str. Făget și str. C. Romanu Vivu)
SV	str. C. Romanu Vivu nr. 10; Aleea Cornișa nr. 6, nr. 4, nr. 2
S	str. Gh. Marinescu, limita nordică a terenului Clinicii de Pneumologie
E	limita sitului arheologic nr. 21. <i>Universitatea de Medicină și Farmacie</i>

10. Repere geografice: Terasă (a doua) din stânga râului Mureș, care continuă spre est cu dealul Cornești

11. Repere hidrografice: La cca 500 m SE față de albia actuală a râului Mureș

12. Data primei cercetări a sitului: Situl nu a beneficiat de o cercetare propriu-zisă, publicațiile care îl menționează nu sunt clare în privința modalității în care a fost recuperat materialul. Cel mai probabil, având în vedere faptul că deja fabrica de cărămidă nu mai era folosită, descoperirile ar putea să dateze de la sfârșitul anilor '40 și prima jumătate a anilor '50 ai secolului trecut.

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: Prima sursă bibliografică, citată ulterior de restul publicațiilor, este K. Horedt, 1955, care amintește descoperirea a 3 căni (ulcioare, dintre care unul nu mai are partea superioară, de la diametrul maxim în sus) de culoare cenușie-negricioasă, făcând parte din inventarul unui mormânt de sec. IV. Localizarea descoperirii, conform publicației amintite, era „marginea de est [a orașului], pe terenul fabricii de cărămidă”. Precizăm că de fapt limita la care se referea autorul este cea nord-estică.

14. Încadrare cronologică : Sec. IV, grupul Sântana de Mureș-Cerneahov

15. Tipul cercetării: Descoperire incidentală

16. Referințe bibliografice³

1. Roska M., *Erdély régészeti repertórium a I. Óskor*, Kolozsvár, 1942, nr 121.
2. Horedt, K., *Șantierul arheologic Morești*, SCIV VI, 1955, 3-4, p. 675, nr. 14, a,b,c
3. N. Vlassa, *Cercetări arheologice în regiunile Mureș - Autonomă Maghiară și Cluj*, ActaMN 2, 1965, p. 22, nr 6a
4. Crișan, I., H., *Ceramica daco-getică*, București 1969, p. 277, nr. 311c.
5. Lazăr, V., *Cultura Coțofeni în județul Mureș (I), Istoricul cercetării așezărilor*, în Marisia V, 1975, p. 38, 41.
6. Lazăr, V., *Autohtoni și alogeni în spațiul județului Mureș în perioada prefeudală (sec. III-X)*, în Revista Bistriței VIII, 1994, p. 65, 70.
7. Popa, A., *Academia Română și descoperirile arheologice de pe Valea superioară a Mureșului (I)*, în Marisia V, 1975, p. 18.

³ Acest punct, împreună cu punctul cu descoperiri din spatele clinicilor Universității de Medicină și Farmacie apar de obicei în literatură menționate împreună

8. Zrinyi, A., *Repertoriul localităților din județul Mureș cu descoperiri arheologice din sec. IV-XIII*, Marisia VI, 1976, 148, nr 47, pl. XXXVI
9. Hica-Câmpean, I., *Riturile funerare în Transilvania de la sfârșitul secolului al II-lea e.n. până în sec. V-lea e.n.*, AMN XVI, 1979, p. 164 (și nota 51).

10.

1. **Denumirea sitului arheologic:** Vârful cu furnici (Hangyásztető)
2. **Codul RAN al sitului arheologic:** 114328.05
3. **Județ:** Mureș
4. **Localitatea (oraș / sat, etc.):** Municipiul Târgu Mureș
5. **Comuna:** –
6. **Punct:** Vârful cu furnici
7. **Adresa:** –
8. **Reper:** –
9. **Localizare exactă** (sistem WGS 84 și STEREO 70): Nu există date pentru o localizare certă
10. **Repere geografice:** Pe dealul situat la sud de pârâul Pocloș, pe latura nord-estică a dealului.
11. **Repere hidrografice:** La cca. 100–150 m de pârâul Pocloș.
12. **Data primei cercetări a sitului:** Un fragment ceramic a fost descoperit în mai 1915, de către Márton Roska.
13. **Scurtă descriere a obiectivului arheologic:** O posibilă locuire neo-eneolitică în zonă, conturată pe baza câtorva fragmente ceramice din aceeași perioadă.
14. **Încadrare cronologică:** Epoca eneolitică.
15. **Tipul cercetării:** Descoperire incidentală
16. **Referințe bibliografice**
 1. Roska 1942, 166–167, nr. 121; Lazăr 1995, 260, LXXXVI.1.K.
 2. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș.
 3. Roska, M., Roska M., *Erdély régészeti repertórium I. Óskor* [Archäologisches Repertorium von Siebenbürgen I. Urzeit], Thesaurus, Tom I. Praehistorica, Kolozsvár (Cluj), 1942.

11.

1. **Denumirea sitului arheologic:** Platoul Cornești (Somostető)
2. **Codul RAN al sitului arheologic: se propune includerea în RAN**
3. **Județ:** Mureș
4. **Localitatea (oraș / sat, etc.):** Municipiul Târgu Mureș
5. **Comuna:** –
6. **Punct:** Platoul Cornești
7. **Adresa:** –
8. **Reper:** Din cariera de nisip de aici
9. **Localizare exactă** (sistem WGS 84 și STEREO 70): Nu există date pentru o localizare certă
10. **Repere geografice:** Pe dealul situat la est de orașul Târgu Mureș, având o înălțime de aprox. 470 m.
11. **Repere hidrografice:** La cca. 2 km sud-est de râul Mureș.
12. **Data primei cercetări a sitului:** Celtul de bronz s-a aflat în colecția Colegiului Reformat din Târgu Mureș.
13. **Scurtă descriere a obiectivului arheologic:** Un celt de bronz decorat cu borduri reliefate pe cele două laturi.
14. **Încadrare cronologică:** HaA–HaB
15. **Tipul cercetării:** Descoperire incidentală
16. **Referințe bibliografice**
 1. Roska 1942, 166–167, nr. 121; Lazăr 1995, 260, LXXXVI.1.L.
 2. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș.
 3. Roska, M., Roska M., *Erdély régészeti repertórium I. Óskor* [Archäologisches Repertorium von Siebenbürgen I. Urzeit], Thesaurus, Tom I. Praehistorica, Kolozsvár (Cluj), 1942.

12.

1. **Denumirea sitului arheologic:** Cimitirul Municipal Sângeorgiu de Mureș
2. **Codul RAN al sitului arheologic – se propune includerea în RAN**

3. Județ: Mureș

4. Localitatea (oraș / sat, etc.): Târgu-Mureș

5. Comuna: Municipiul Târgu-Mureș

6. Punct: Cimitir

7. Adresa: -

8. Reper: Punctul este situat pe o terasă a râului Mureș, în partea de Nord a orașului, în apropierea capelei Máriaffi, care face parte din aria cimitirului actual.

9. Localizare (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y(Est)
1.	46°33'54.06"N	24°35'21.18"E	468640.1971	562907.4329
2.	46°33'52.57"N	24°35'19.33"E	468604.8414	562851.1075
3.	46°33'50.42"N	24°35'19.47"E	468599.0037	562789.7492
4.	46°33'50.13"N	24°35'22.66"E	468667.2923	562775.9406
5.	46°33'50.01"N	24°35'24.64"E	468713.3882	562780.7133
6.	46°33'51.42"N	24°35'23.90"E	468684.3317	562840.3498
7.	46°33'53.85"N	24°35'23.06"E	468666.0568	562906.2539

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	limita administrativ-teritorială a municipiului Tg. Mureș
V	str. Căpâlna
S	limita sitului arheologic nr. 4. <i>Hipodrom</i>
E	limita administrativ-teritorială a municipiului Tg. Mureș

10. Repere geografice: Liziera pădurii Cornești, pe o terasă a râului Mureș, în apropierea Capelei Máriaffi.

11. Repere hidrografice: Cca 1500 m est de râul Mureș.

12. Data primei cercetări a sitului: 1951

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: A fost descoperită (1951) și ulterior cercetată (1957 – Z. Székely) o așezare Coțofeni de mari dimensiuni, în apropierea capelei Mariaffi; ulterior, în zonă s-a dezvoltat cimitirul actual. Cercetările au surprins podeaua unei locuințe și stratul arheologic consistent aparținând așezării. Ceramica descoperită avea linii incizate vertical, în formă de plasă sau benzi împărțite prin linii în pătrățele. De asemenea, alte fragmente erau ornamentate cu benzi incizate umplute cu liniuțe verticale și „boabe de linte” aplicate sau împunsături succesive. Vasele aveau pântecul bombat, fundul rotunjit, vase cu gâtul înalt cilindric și toarte late. Alte obiecte din așezare sunt săpăligile din corn de cerb, topoarele din piatră plate, cu un tăiș ascuțit, cu gaură de înmănușare, fusaiole mici din lut ars etc. Prin amplasarea pe un promontoriu, așezarea avea o largă vizibilitate către valea Mureșului. Pe lângă artefactele sus-menționate, au apărut și câteva fragmente ceramice datate în sec. 10.

14. Încadrare cronologică: Epoca Bronzului; Epoca medievală timpurie.

15. Tipul cercetării: materiale rezultate din săpătura mormintelor.

16. Referințe bibliografice

1. Popescu, D., *Săpăturile arheologice din Republica Populară Română în anul 1957*, în SCIV IX, 1, 1958, p. 142, nr. 12
2. Székely, Z., *Cercetări arheologice efectuate în Regiunea Autonomă Maghiară*, în Materiale VI, 1959, p. 187-189
3. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, p. 212
- 4.

13.

1. Denumirea sitului arheologic: Situl arheologic Piața Bolyai Farkas

2. Codul RAN și/sau LMI al sitului arheologic: 114328.10, sub incidența codului LMI MS-II-a-A-15452 și MS-II-a-A-15460

3. Județ: Mureș

4. Localitatea (oraș / sat, etc.): mun. Tg. Mureș

5. Comuna: -

6. Punct: Centrul istoric

7. Adresa: Str. Bolyai Farkas

8. Reper: Centrul orașului, în apropierea Liceului Bolyai Farkas

9. Localizare posibilă (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y(Est)
1.	46°32'35.62"	24°33'50.08"	466685.8977	560490.4664
2.	46°32'35.45"	24°33'50.77"	466696.8513	560486.5592
3.	46°32'35.01"	24°33'50.55"	466690.9382	560472.0512
4.	46°32'35.38"	24°33'49.69"	466681.2086	560479.9981

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	limita sitului nr. 17. <i>Fosta biserică Sf. Nicolae</i>
SV	limita nordestică a proprietăților din str. Márton Áron nr. 9 și str. Justiției nr. 12
SE	str. Justiției - limită carosabil din fața proprietății de la nr. 1 (Curtea de Apel); str. Bolyai - limită carosabil din fața proprietății de la nr. 30 (Tribunal), limita nordvestică a parcului de la intersecția str. Bolyai cu str. Justiției; limita sudestică a proprietății din str. Bolyai nr. 17 (Biblioteca Teleki-Bolyai)
E	identic cu limitele zonei de protecție a sitului arheologic nr. 17. <i>Fosta biserică Sf. Nicolae</i>
NE	identic cu limitele zonei de protecție a sitului arheologic nr. 17. <i>Fosta biserică Sf. Nicolae</i>

10. Repere geografice: Situl se află pe prima terasă a râului Mureș

11. Repere hidrografice: La 700-800 m distanță de râul Mureș.

12. Data primei cercetări a sitului: 2004

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: Lucrări edilitare au prilejuit în anul 2004 efectuarea unor sondaje arheologice în zona intersecției străzilor Bolyai Farkas și Márton Áron. Cu prilejul acestor investigații preventive s-au dezvelit ruinele unei case orășenești construite în perioada modernă (sec. XVIII) și demolate ulterior, foarte probabil la finele secolului al XIX-lea. Din locuința orășenească s-au păstrat zidurile pivniței și în anumite porțiuni și bolta prăbușită a acestuia. În partea sud-vestică a încăperii sudice, pe podeua de lut galben bătătorit s-a păstrat fundația sobei de cahlă. Materialul arheologic descoperit este compus din

fragmente de vase ceramice (unele smălțuite), cahle, piese de fier, oase animaliere și o monedă, toate datându-se în intervalul cronologic dintre începutul secolului al XVIII-lea și mijlocul secolului al XIX-lea. În partea nord-estică a suprafeței cercetate, în exteriorul ruinelor casei moderne, au fost descoperite mai multe straturi de arsură și nivele de călcare din perioada medievală și modernă timpurie. Materialele arheologice, cu precădere fragmente de vase ceramice și cahle, recuperate în această zonă pot fi datate în secolele XV–XVI.

14. Încadrare cronologică: Epoca medievală; Epoca modernă timpurie; Epoca modernă.

15. Tipul cercetării: Săpătură preventivă

16. Referințe bibliografice

1. Man, N., *Centrul medieval și premodern al orașului Târgu-Mureș*, 2004 [Fișă tehnică - MCC]

14.

1. Denumirea sitului arheologic: Palatul Primăriei

2. Codul RAN și/sau LMI al sitului arheologic: fără cod RAN, sub incidența codului LMI MS-II-a-A-15452

3. Județ: Mureș

4. Localitatea (oraș / sat, etc.): mun. Tg. Mureș

5. Comuna: -

6. Punct: Centrul orașului

7. Adresa: P-ța Victoriei nr. 3

8. Reper: Centrul orașului

9. Localizare (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y(Est)
1.	46°32'32.08"N	24°33'25.44"E	466152.5164	560383.3953

2.	46°32'31.77"N	24°33'26.21"E	466169.2298	560374.3089
3.	46°32'32.40"N	24°33'26.83"E	466182.6829	560392.4378
4.	46°32'32.68"N	24°33'25.71"E	466160.8754	560401.0153

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	limita nordvestică și nordestică a proprietății din str. George Enescu nr. 6; limita nordvestică a proprietăților din str. George Enescu nr. 4 și nr. 2 (Palatul Culturii)
V NV	limita nordvestică a proprietăților din str. Tușnad nr. 4, str. Tineretului nr. 7; limita vestică a terenului din str. Cuza Vodă nr. 22 (Casa de cultură a sindicatelor)
S	str. Tușnad - până la limita vestică a proprietății nr. 4
E	Pța Victoriei - tronson între str. Tușnad și str. George Enescu; limita estică a proprietății din str. George Enescu nr. 2 (Palatul Culturii)

10. Repere geografice: Situl se află pe prima terasă a pârâului Pocloș

11. Repere hidrografice: La 200 m de pârâul Pocloș și la 1100 m distanță de râul Mureș.

12. Data primei cercetări a sitului: 2006

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: Cu ocazia reabilitării unor spații de depozitare în subsolul clădirii primăriei municipiului Târgu Mureș s-au descoperit două complexe arheologice. Ambele au fost foarte probabil gropi menajere, având în umplutura lor material ceramic fragmentar, cahle, piese din fier, oase animaliere. Într-una din gropi s-a descoperit o monedă emisă în timpul regelui Matia Corvinul, care datează complexul în ultima treime a secolului al XV-lea. Materialul arheologic descoperit indică existența în apropiere a unei gospodării orășenești din perioada medieval târzie (sec. XV-XVI), precum și existența unui nivel de cultură din epoca modernă timpurie (sec. XVII) și cea modernă (sec. XIX)

14. Încadrare cronologică: Epoca medievală; Epoca modernă timpurie; Epoca modernă.

15. Tipul cercetării: Săpătură preventivă

16. Referințe bibliografice

1. Györfi, Z., *Un punct nou în topografia arheologică medievală a orașului Târgu Mureș. Palatul Primăriei*, Marisia XXIX, 2009, 185–198.

15.

1. **Denumirea sitului arheologic:** Școala Generală „Dr. Bernády György”
2. **Codul RAN și/sau LMI al sitului arheologic:** fără cod RAN, se propune introducerea în RAN
3. **Județ:** Mureș
4. **Localitatea (oraș / sat, etc.):** Municipiul Târgu Mureș
5. **Comuna:** –
6. **Punct:** Școala Generală „Dr. Bernády György”
7. **Adresa:** Strada Gheorghe Doja 11, Târgu Mureș
8. **Reper:** La cca. 200 m sud de pâraul Pocloș și 2 km est de râul Mureș, în zonă urbană cu multe clădiri.
9. **Localizare exactă** (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y (Est)
1.	46°32'17.32"N	24°33'29.44"E	466238.5036	559926.8415
2.	46°32'15.47"N	24°33'28.30"E	466207.5693	559866.3439
3.	46°32'14.65"N	24°33'31.41"E	466274.5109	559838.2746
4.	46°32'16.31"N	24°33'32.84"E	466311.2096	559895.4360

Limite zonă de protecție sit arheologic:

NE	str. Tudor Vladimirescu – între str. Grădinarilor și proprietatea din str. T. Vladimirescu nr. 56
NV	limita nordvestică a proprietăților din str. Gh. Doja nr. 10-18; limita nordvestică a proprietăților din str. Rodnei nr. 4, nr. 5 și nr. 3; limita nordvestică a proprietății din str. Gh. Doja nr. 22 și nr. 13 (Liceul Industrial Avram Iancu)
S	limita sudică a proprietății din Bdul 1848 nr. 7; limita sudică a proprietăților din str. Crinului nr. 10-20
SE	str. Grădinarilor – între str. Crinului și str. T. Vladimirescu

10. **Repere geografice:** Pe o terasă joasă la nord de Dâmbul Pietros.
11. **Repere hidrografice:** La cca. 200 m sud de pâraul Pocloș și 2 km est de râul Mureș.
12. **Data primei cercetări a sitului:** Descoperirile incidentale din acest punct au fost inventariate la Muzeul Județean Mureș la data de 21 ianuarie 1981.
13. **Scurtă descriere a obiectivului arheologic:** De pe terenul Școlii Generale „Dr. Bernády György”, fosta Școală Generală nr. 2, provin două aplicații descoperite incidental cu ocazia săpării unei conducte.
14. **Încadrare cronologică:** A doua epocă a fierului
15. **Tipul cercetării**

Descoperire incidentală

16. Referințe bibliografice

Petică 1994, 34, pl. 3/7, 8; Lazăr 1995, 256, LXXXVI.1.A.r.; Berecki 2010.

Berecki, S., Two La Tène Bronze Discs from Târgu Mureș, Transylvania, *Marisia*, XXX, 69–75.
 Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, 256, LXXXVI.1.A.r.
 Petică, M., *Materiale celtice aflate în colecțiile arheologice ale Muzeului județean Mureș*, *Marisia*, XXIV, 1994, 31–37, pl. 3/7, 8.

16.

1. **Denumirea sitului arheologic:** Fosta biserică și mănăstire a franciscanilor
2. **Codul RAN și/sau LMI al sitului arheologic:** 114328.36, sub incidența codului LMI MS-II-a-A-15452 și MS-II-m-A-15552
3. **Județ:** Mureș
4. **Localitatea (oraș / sat, etc.):** Târgu Mureș
5. **Comuna:** –
6. **Punct:** Piața Teatrului
7. **Adresa:** Piața Trandafirilor nr. 10 și Piața Teatrului
8. **Reper:** La nord-est de Palatul Toldalagi în Piața Teatrului
9. **Localizare posibilă (sistem WGS 84 și STEREO 70)**

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y(Est)
1.	46°32'44.49"N	24°33'40.86"E	466496.7356	560759.7524
2.	46°32'43.74"N	24°33'42.37"E	466516.6747	560739.9029
3.	46°32'44.62"N	24°33'43.24"E	466538.0075	560766.3417
4.	46°32'45.34"N	24°33'41.84"E	466516.5912	560783.4206

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	limita nordestică a proprietăților din str. Călărașilor nr. 1-7
NV	Pța Teatrului (linia Hotel Continental – Teatrul Național – Galeriile Luxor)

SV	limita sudvestică a proprietăților din Pța Trandafirilor nr. 16 și nr. 47
SE	limita zonei de protecție a sitului arheologic nr. 17. <i>Fosta biserică Sf. Nicolae</i>
NE	limită carosabil parcare din fața Catedralei ortodoxe Înălțarea Domnului; limită carosabil din fața imobilelor din Pța Trandafirilor nr. 2-5

10. Repere geografice: –

11. Repere hidrografice: –

12. Data primei cercetări a sitului: 2010

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: În urma săpăturii arheologice preventive efectuate în 2010 s-a identificat fundația de cărămidă (Z1) și pivnița fostei mănăstiri franciscane, mănăstire a cărei construcție este terminată în 1777. Pe latura sud-vestică s-a identificat, atât zidul sudic (Z1), cât și zidul vestic (Z2) al mănăstirii. Din umplutura laturii sud-vestice a mănăstirii a ieșit la iveală material ceramic și osteologic abundent caracteristic epocii barocului și o poltură (1704–1707) din vremea lui Rákóczi al II-lea. Pe latura vestică s-a identificat atât zidul exterior (Z2), cât și zidul interior (Z3) și zidul deambulatoriului (Z4). Zidurile masive identificate au o lățime între 0,90 –1,00 m lățime și o înălțime de 2,10–2,20 m. Pe latura nordică s-a identificat zidul exterior (Z5), zidul interior (Z6), un zid de compartimentare (Z7), precum și rămășițele de zid de la o clădire anterioară mănăstirii (Z6a și Z6b). O noutate constituie prezența materialului arheologic roman sporadic și medieval (sec. XIV–XV) din pământul negru-lutos de sub fundația mănăstirii. Prin vestigiile medievale găsite, Piața Teatrului apare ca un punct nou în topografia arheologică medievală a orașului Târgu Mureș.

14. Încadrare cronologică: 1777; epoca romană; epoca medievală (sec. XIV–XV); epoca modernă

15. Tipul cercetării: Cercetare arheologică preventivă

16. Referințe bibliografice:

1. Târgu Mureș–Fosta biserică și mănăstire a franciscanilor (Raport de cercetare arheologică preventivă-2010)

17.

1. **Denumirea sitului arheologic:** Fosta biserică "Sf. Nicolae"
2. **Codul RAN și/sau LMI al sitului arheologic:** 114328.11, sub incidența codului LMI MS-II-a-A-15452 și MS-II-a-A-15479
3. **Județ:** Mureș
4. **Localitatea (oraș / sat, etc.):** Târgu Mureș
5. **Comuna:** –
6. **Punct:** Liceul "Bolyai Farkas"
7. **Adresa:** Strada Bolyai, nr. 3
8. **Reper:** Curtea liceului "Bolyai Farkas"
9. **Localizare exactă** (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y(Est)
1.	46°32'38.14"N	24°33'49.23"E	466661.1556	560568.0522
2.	46°32'37.21"N	24°33'49.97"E	466679.6675	560542.0313
3.	46°32'36.72"N	24°33'49.04"E	466658.5364	560522.9665
4.	46°32'37.31"N	24°33'47.66"E	466633.7706	560540.9236

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	limita nordvestică a proprietății din str. Târgului nr. 8 și din Pța Trandafirilor nr. 56
NV	Pța Trandafirilor - limită carosabil între nr. 50-56
V	limită carosabil în fața imobilului din str. Bolyai nr. 4; limita nordvestică a proprietății din str. Bolyai nr. 4; limita sudvestică a proprietății din str. Kőteles Sámuel nr. 2A și nr. 7; limita sudvestică a proprietății din str. Márton Áron nr. 8
SV	identic cu limita sitului arheologic nr. 13. <i>Pța Bolyai</i>
S	identic cu limita sitului arheologic nr. 13. <i>Pța Bolyai</i>
SE	identic cu limita sitului arheologic nr. 13. <i>Pța Bolyai</i>

E	limita nordestică a proprietății din str. Borsos Tamás nr. 1; limita nordestică a proprietăților din str. Bolyai nr. 5-9, limita nordestică a proprietății din str. M. Kogălniceanu nr. 4; limita sudvestică a proprietății din str. Târgului nr. 23
----------	--

10. Repere geografice: –

11. Repere hidrografice: –

12. Data primei cercetări a sitului: 2008

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: În urma săpăturilor arheologice a fost descoperită fundația unei clădiri aparținătoare colegiului vechi din secolul al 18-lea, un cuptor din secolul al 17-lea datat cu groș polonez din anul 1660. În interiorul cuptorului s-au găsit fragmente ceramice smălțuite și un fragment de ancadrament renascentist. Descoperirile cele mai importante sunt cele 22 de morminte aparținătoare cimitirului medieval și negativul de zid care aparține cel mai probabil fostei biserici Sf. Nicolae.

14. Încadrare cronologică: Epoca medievală, epoca modernă

15. Tipul cercetării: Cercetare arheologică preventivă

16. Referințe bibliografice

1. Koncz, J., A marosvásárhelyi evang. reform. kollégium története (1557–1895), II. Kiadás, Marosvásárhely, 2006.
2. Târgu Mureș–Fosta biserică Sf. Nicolae (Raport de cercetare arheologică preventivă - 2008)

18.

1. Denumirea sitului arheologic: Locuire din epoca fierului

2. Codul RAN al sitului arheologic: se propune introducerea în RAN

3. Județ: Mureș

4. Localitatea (oraș / sat, etc.): Municipiul Târgu Mureș

5. Comuna: –

6. Punct: str. Remetea 228

7. Adresa: str. Remetea 228

8. Reper: Pe malul pârâului Beșa, la nord de drumul comunal DC136, în via lui Pantea Ioan (proprietar în 1974), pe o terasă joasă de la poalele dealului care mărginește dinspre nord fostul sat Remetea.

9. Localizare exactă (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y (Est)
1.	46°34'23.26"N	24°31'8.02"E	463256.0223	563844.9404
2.	46°34'24.91"N	24°31'8.93"E	463278.6401	563907.0054
3.	46°34'24.68"N	24°31'10.53"E	463309.9890	563894.0745
4.	46°34'23.03"N	24°31'9.93"E	463289.9686	563830.6588

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	limita nordică a parcelelor din str. Remetea nr. 224-230 (liziera pădurii de foioase)
V	limita vestică a proprietăților din str. Remetea nr. 232 și nr. 155
S	limita sudică a parcelelor din str. Remetea nr. 145-149
E	drumul pietruit care pornește spre nord de la str. Remetea nr. 224 în direcția pădurii de foioase de la limita intravilanului mun. Tg. Mureș

10. Repere geografice: Pe o terasă joasă de la sud de pârâul Beșa, la sud de dealul care mărginește dinspre nord fostul sat Remetea.

11. Repere hidrografice: În imediata apropiere a pârâului Beșa.

12. Data primei cercetări a sitului: 1974

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: În via din curtea lui Pantea Ioan au fost descoperite incidental, cu ocazia unor lucrări de rigolare fragmente ceramice din prima epocă a fierului.

14. Încadrare cronologică: Prima epocă a fierului

15. Tipul cercetării: Descoperiri incidentale

16. Referințe bibliografice

1. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, 260.

19.

1. Denumirea sitului arheologic: Târgu Mureș - Combinat, așezare romană (vicus militaris)

2. Codul RAN al sitului arheologic: Cod LMI: MS-I-s-B-15368; cod RAN: 114364.02

3. Județ: Mureș

4. Localitatea (oraș / sat, etc.): Târgu Mureș

5. Comuna

6. Punct: Combinatul de Îngrășăminte Chimice,

7. Adresa: Str. Gheorghe Doja nr. 300

8. Reper: Intrarea în municipiul Tg. Mureș, dinspre Cristești pe E60

9. Localizare posibilă (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y(Est)
1.	46°31'19.86"N	24°30'32.85"E	462459.6704	558162.7571
2.	46°31'25.09"N	24°31'5.04"E	462924.8543	558225.5341
3.	46°31'11.20"N	24°31'37.04"E	463427.5526	557613.0704
4.	46°30'34.93"N	24°30'25.39"E	462285.7159	556807.8100
5.	46°30'31.21"N	24°30'6.85"E	461929.3885	556655.3682
6.	46°30'45.82"N	24°29'33.33"E	461187.6552	557137.1504
7.	46°31'11.95"N	24°30'13.29"E	462033.1763	557912.8113

Limite zonă de protecție sit arheologic:

NV	limita administrativ-teritorială a mun. Tg. Mureșș limita NV a terenului Combinatului Azomureș
NE	limita carosabilului din str. Vasile Lupu, str. Măcinului și str. Dezrobirii (tronson între str. Libertății și str. Gh. Doja)
SE	str. Gh. Doja - tronson între str. Dezrobirii și limita administrativ-teritorială a mun. Tg. Mureș
SV	limita administrativ-teritorială a mun. Tg. Mureș

10. Repere geografice: Prima terasă din stânga Mureșului

11. Repere hidrografice: Râul Mureș și pârâul Cocoș

12. Data primei cercetări a sitului: 1928 – Aurel Filimon

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: Primul care menționează urmele romane de la Cristești este I.F. Neigebauer urmat de C. Gooss. Primul autor care realizează o interpretare istorică a urmelor arheologice de la Cristești este Orbán Balázs în bine cunoscuta sa lucrare. El localizează așezarea în locul

numit Földvár (Cetatea de pământ) de 4200 de stânjani, a cărei suprafață este foarte dens acoperită cu cărămizi romane și țigle iar oamenii în vârstă își mai amintesc de un zid din blocuri de piatră aflat pe malul Mureșului, care zilnic era surpat de ape până când s-a prăbușit în albia râului. Interesul acestora era legat de existența și identificarea castrului roman în teren. În anul 1925, în urma unei periegeze, Emil Panaitescu și D.M. Teodorescu stabilesc că nu mai există castrul de la Cristești.

Aurel Filimon, fondatorul Muzeului Arheologic din Târgu Mureș, și Al. Ferenczi, asistent la Universitatea din Cluj efectuează în 1928, primele săpături arheologice. Aurel Filimon a dorit să identifice urmele castrului, dar a descoperit o „olărie” cu 5 cuptoare. „Olăria se compunea din două părți: la suprafață era atelierul, construit din lemne și acoperit cu lemne și paie. Dovezi în acest sens sunt urmele de cenușă și cărbune (bucăți de grinzi carbonizate), semn că atelierul a fost distrus prin incendiu....Cuptoarele erau săpate în pământ, pereții lor fiind formați din pământ natural, interiorul lor fiind fățuit cu argilă, ca să reziste focului și să nu se prăbușească pământul în cuptoare.”

În această lumină efectuează cercetări mai ample la Cristești, Dorin Popescu în 1950. La Cristești, D. Popescu a constatat două nivele principale de locuire, ale căror resturi sunt amestecate cu foarte mult pietriș, probabil aluvionar, și care pot fi urmărite până la 1,60 m adâncime. D. Popescu a descoperit un zid primitiv, alcătuit din pietre plate, nelucrate, dar și urme de mortar. În malul Mureșului s-a descoperit un canal de scurgere amenajat din cărămizi care a putut fi urmărit în interiorul așezării pe o distanță de aproximativ 30 m.

Existența unor resturi de ziduri, din pietre plate și nelucrate, dar ordonate într-o bază de zid, dovedesc existența unor case cu o sumară temelie din piatră.

Muzeul Județean Mureș în colaborare cu Institutul de Istorie și Arheologie din Cluj-Napoca, efectuează în 1961, sub conducerea lui Dumitru Protase și Andrei Zrinyi o săpătură în urma căreia se stabilește că locuințele erau de suprafață, piatra fiind folosită doar la temelii, zidurile fiind construite din bârne sau paiantă și acoperite cu paie sau stuf și foarte rar țigle.

Construirea unor obiective industriale (Combinatul de Îngrășăminte Chimice) au făcut posibilă, reluarea în 1972, a săpăturilor de A. Zrinyi, în cadrul cărora s-a descoperit o clădire impunătoare și s-au înregistrat alte urme de clădiri. Clădirea descoperită în 1972 se întinde pe o suprafață de 1600m². La această clădire (probabil terme), compusă din 16 încăperi, s-au putut stabili 4 faze de construcție.

În perioada 1994-2000 săpăturile arheologice au fost reluate de Nicoleta Man și Adrian Husar, sub îndrumarea prof.univ.dr. Dumitru Protase. Aceste săpături au fost reluate după o întrerupere de aproape 20 de ani și au avut drept scop cercetarea zonei de SE a așezării, singura care mai poate fi cercetată, restul

suprafeței fiind deranjată de reamenajarea hidrografică a râului Mureș și a pârâului Cocoș, de construirea și extinderea Combinatului de Îngrășăminte Chimice și a satului actual.

În 2007, am avut ocazia în cadrul unei cercetări arheologice preventive, să descoperim, în afara așezării, pe dealul din fața combinatului, un cuptor patrlater de ars ceramică. Aceasta este singura instalație și urmă de activitate umană din epoca romană descoperită până acum în afara perimetrului așezării.

În așezarea romană de la Cristești au fost descoperite în total 7 cuptoare de ars ceramică. În urma săpăturilor efectuate de Aurel Filimon și Al. Ferenczi au fost descoperite 5 cuptoare (3 circulare și două patrlater) iar un cuptor dreptunghiular a fost găsit de A. Zrinyi în 1972.

Cuptorul descoperit de A. Zrinyi în 1972 este patrlater, amplasat în apropierea băilor și a râului Mureș.

Cuptorul pentru ars materiale de construcții, de dimensiuni medii a fost descoperit în afara așezării, fiind amplasat pe dealul (Iutăria satului) din fața Combinatului Chimic.

14. Încadrare cronologică: Sec 2-3, 4.

15. Tipul cercetării: Cercetări arheologice sistematice

16. Referințe bibliografice

1. D. Popescu, *Descoperiri arheologice în Transilvania*, în *Materiale*, II, 1956, p. 115-157.
2. Nicoleta Man, Daniel Cioată, Coralia Crișan, *A New Brick Kiln Discovered in the Roman Settlement from Cristești*, în *Marisia*, XXX, 2010, p. 85-95.
3. Nicoleta.Man, *Așezarea romană de la Cristești*, Cluj-Napoca, 2011.
4. Zrinyi A., *Așezarea romană rurală de la Cristești și legăturile ei cu Gallia*, în *Marisia*, VII, 1977, p. 91-100.

20.

1. Denumirea sitului arheologic: Târgu Mureș-Mureșeni, așezare eneolitică

2. Codul RAN al sitului arheologic: 114337.01

3. Județ: Mureș

4. Localitatea (oraș / sat, etc.): Municipiul Târgu Mureș

5. **Comuna:** –

6. **Punct:** Fabrica de cărămizi

7. **Adresa:** –

8. **Reper:** –

9. **Localizare exactă** (sistem WGS 84 și STEREO 70)

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y (Est)
1.	46°31'12.86"N	24°31'48.25"E	464092.7405	557917.4646
2.	46°31'11.62"N	24°31'45.78"E	464034.1458	557878.1977
3.	46°31'6.39"N	24°31'51.28"E	464135.0373	557747.0260
4.	46°31'7.73"N	24°31'53.01"E	464188.8665	557794.7690

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	str. Cugir; limita nordică a proprietăților din str. Gh. Doja nr. 191 și nr. 193
V	limita vestică a parcelei din str. Gh. Doja nr. 195
S	str. Sudului - în fața proprietăților de la nr. 26-32
SE	drumul de pământ între Lacul de cărămidă și str. Cugir (lizierra pădurii de foioase din Mureșeni)
NE	str. Cugir - în fața blocurilor nr. 2-8

10. **Repere geografice**

11. **Repere hidrografice**

12. **Data primei cercetări a sitului:** Periegheză, 1970

13. **Scurtă descriere a obiectivului arheologic**

14. **Încadrare cronologică:** Epoca eneolitică, Cultura Coțofeni

15. **Tipul cercetării:** Periegheză

16. **Referințe bibliografice**

1. Lazăr, V., *Cultura Coțofeni în județul Mureș (I), Istoricul cercetării așezărilor*, în Marisia V, 1975, 31.
2. Lazăr, V., *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, 260.

21.

1. **Denumirea sitului arheologic:** Târgu Mureș – așezare, în spatele clinicilor UMF/liziera vestică a pădurii Cornești
2. **Codul RAN al sitului arheologic:** fără cod, se propune înregistrarea în RAN, sub incidența codului LMI MS-II-a-B-15520
3. **Județ:** Mureș
4. **Localitatea (oraș / sat, etc.):** Târgu Mureș
5. **Comuna:** Târgu Mureș
6. **Punct:** Târgu Mureș – în spatele clinicilor UMF/liziera vestică pădurii Cornești
7. **Adresa:** Strada Gheorghe Marinescu
8. **Reper**
9. **Localizare posibilă (sistem WGS 84 și STEREO 70)**

	WGS 84		STEREO 70	
	Nord	Est	x (Nord)	y (Est)
1.	46°33'18.79"N	24°34'55.37"E	468083.1926	561822.9268
2.	46°33'17.38"N	24°34'53.74"E	468041.2944	561772.9669
3.	46°33'16.13"N	24°34'56.65"E	468098.7200	561735.8924
4.	46°33'17.49"N	24°34'58.50"E	468143.5661	561780.3181
5.	46°33'19.17"N	24°34'55.70"E	468086.5529	561826.9088

Limite zonă de protecție sit arheologic:

N	drum de acces str. Gh. Marinescu – Clinica de Psihiatrie
NE	
NV	str. Gh. Marinescu - între limita sudică și nordică a terenului Universității de Medicină și Farmacie
SV	
SE	limita terenului Universității de Medicină și Farmacie
E	limită intravilan mun. Tg. Mureș (liziera pădurii Platoul Cornești)

10. **Repere geografice:** Panta vestică a dealului Cornești, în stânga râului Mureș.

11. Repere hidrografice: La cca 900 m SE față de albia actuală a râului Mureș

12. Data primei cercetări a sitului: Situl nu a beneficiat de o cercetare propriu-zisă, publicațiile care îl menționează nu sunt clare în privința modalității în care a fost recuperat materialul. Bibliografia de specialitate îl amintește în legătură cu descoperirile din zona fostei fabrici de cărămidă, aflată la mai puțin de 300m vest. Cel mai probabil, având în vedere faptul că deja fabrica de cărămidă nu mai era folosită, descoperirile ar putea să dateze de la sfârșitul anilor '40 și prima jumătate a anilor '50 ai secolului trecut.

13. Scurtă descriere a obiectivului arheologic: Prima sursă bibliografică este K. Horedt, 1955, care amintește descoperirea ceramicii de factură „slavă târzie”, citând o informație verbală – N. Vlassa. Acesta din urmă, într-un articol din anul următor, menționează puțin mai pe larg existența unei așezări pe a doua terasă a Mureșului, caracterizată prin prezența ceramicii de tip Hallstatt, Latène, de secolele IV-VI și respectiv slavă târzie.

14. Încadrare cronologică: Epoca Hallstatt, Latène, secolele IV-VI și respectiv slavă târzie.

15. Tipul cercetării: Descoperire incidentală

16. Referințe bibliografice⁴

1. Roska M., *Erdély régészeti repertórium a I. Óskor*, Kolozsvár, 1942, p. 166-167, nr 121.
2. Horedt, K., *Șantierul arheologic Morești*, SCIV VI, 1955, 3-4, p. 675, nr. 14, a,b,c.
3. N. Vlassa, *Cercetări arheologice în regiunile Mureș - Autonomă Maghiară și Cluj*, ActaMN 2, 1965, p. 22, nr 6a.
4. Crișan, I., H., *Ceramica daco-getică*, București 1969, p. 277, nr. 311c.
5. Lazăr, V., *Cultura Coțofeni în județul Mureș (I), Istoricul cercetării așezărilor*, în *Marisia V*, 1975, p. 38, 41.
6. Lazăr, V., *Autohtoni și alogeni în spațiul județului Mureș în perioada prefeudală (sec. III-X)*, în *Revista Bistriței VIII*, 1994, p. 65, 70.
7. Popa, A., *Academia Română și descoperirile arheologice de pe Valea superioară a Mureșului (I)*, în *Marisia V*, 1975, p. 18.
8. Zrinyi, A., *Repertoriul localităților din județul Mureș cu descoperiri arheologice din sec. IV-XIII*, *Marisia VI*, 1976, 148, nr 47, pl. XXXVI.

⁴ Acest punct, împreună cu punctul cu descoperiri din spatele clinicilor Universității de Medicină și Farmacie apar de obicei în literatură menționate împreună

9. Hica-Câmpean, I., *Riturile funerare în Transilvania de la sfârșitul secolului al II-lea e.n. până în sec. V-lea e.n.*, AMN XVI, 1979, p. 164.

ÎNTOCMIT

Dr. George Cupcea

arheolog expert

atestat MC

AM-E-526

Dr. Csók Zsolt

arheolog expert

atestat MC

AM-E- 242